

MINISTERUL EDUCAȚIEI

INSPECTORATUL ȘCOLAR
JUDEȚEAN CLUJ

GRĂDINIȚA CU PROGRAM PRELUNGIT "POIENIȚA"

TRADIȚII POPULARE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL
PREȘCOLAR CONTEMPORAN

ISSN 3045-2368

ISSN-L 30045-2368

NR.2/2024

CLUJ-NAPOCA
2024

COORDONATORI REVISTĂ: Curtean Cristina Anca
Stan Anca Ioana

AUTORI:

Alexandru Gabriela Florina
Berechet Aurelia Raluca
Bortoș Rozalia
Cârhaț Oana- Paula
Chelmuș Maricica
Ciurduc Maria-Isabela
Cosma Mihaela
Cucura Maria Raluca
Cucuruzan Anicuța Mirela
Curtean Cristina Anca
Deac Monica
Dodea Andreia
Ene Ligia Roxana
Fabian Agnes Helga
Gordan Crina Daciana
Isac Anca Ioana
Jimborean Cristina Ioana Adriana
Leonte Violeta
Lupu Adelina
Lupu Anda
Manea Cristina
Mureșan Cristina
Mureșan Loredana-Marcela
Mureșan Patricia-Teodora
Nadăș Ioana Mihaela
Oprinoiu Adriana
Pater-Enache Ștefania-Mirabela
Petre Luminița
Pisoiu Daniela Daiana
Popovici Ioana
Precup Roxana
Pușcașu Roxana Elena
Rusan Carmen Lia
Sabău Monica
Solomon Aurora
Stan Anca Ioana
Stoia Loredana
Ștefan Adelina Maria
Tirean Simona Ioana
Vereș-Pop Ioana-Maria
Ciomag Daniela Sorina

CUVÂNT ÎNAINTE

Vasile Pârvan, subliniind valorificarea tradițiilor, preciza “Fără tradiție nu există cultură: nici omul simplu, nici geniul nu pot crea nimic fără tradiție”.

Probabil că nimic nu poate defini mai bine spiritul unui popor decât străvechile sale tradiții și obiceiuri. **Acestea** sunt elemente esențiale ale culturii unei țări și ajută la menținerea identității naționale. Desprinse din negura vremurilor, făcând parte de secole din viața satului, unele dintre tradițiile populare românești trăiesc și azi, în ciuda asaltului nivelator al civilizației contemporane.

Evenimentele mari și mici ale vieții, credințele religioase, creștine dau sens acestor obiceiuri populare românești, care iată, persistă, ca un mesaj liniștitor de continuitate și stabilitate. Deși, multe dintre tradițiile și obiceiurile românești au rămas neschimbate de-a lungul timpului, ele s-au adaptat și au evoluat în funcție de nevoile și preferințele oamenilor. Cu toate acestea, tradițiile și obiceiurile românești rămân o parte importantă a vieții de zi cu zi a românilor și sunt apreciate și păstrate cu mare drag.

Scopul Proiectului Educațional “**VALORI PESTE TIMP**” este dorința de a stârni interesul preșcolarilor pentru obiceiurile și tradițiile strămoșești care au rămas neclintite, păstrând valori autentice ale culturii populare tradiționale. Copiii se lasă îndrumați și pot fi modelați în așa fel încât, pe fondul lor afectiv, să se așeze elementele cunoașterii artistice, care vor imprima gândirii lor anumite nuanțe, menite să îmbogățească substanța viitoarei activități individuale și sociale

În calitate de educatori suntem obligați să facem din creația noastră populară o carte de vizită cu care să batem la porțile cunoașterii și cu care vom fi primiți și apreciați fără îndoială oriunde în lume. Valorificând frumusețea tradițiilor și obiceiurilor populare, îi ajutăm să cunoască tradițiile românești și rolul important pe care-l au în viața oamenilor din cele mai vechi timpuri, modul cum aceste tradiții au dăinuit peste timp.

În concluzie, **tradițiile și obiceiurile** românești sunt o parte esențială a culturii și identității naționale și sunt apreciate și păstrate cu mare drag de către noi toți. Ele aduc o notă de tradiție și autenticitate în viețile noastre și ne ajută să ne conectăm la rădăcinile noastre naționale.

Prof. Înv. Preșcolar ALEXANDRU GABRIELA FLORINA

Notă: Conținutul lucrărilor cuprinse în acest volum, corectitudinea numelor autorilor și a culegerii textului sunt, în totalitate responsabilitatea autorilor lucrărilor individuale.

CUPRINS

1. Anda Lupu- <i>Tradiții Și Obiceiuri Românești</i>	6
2. Cârhaț Oana-Paula- <i>Costumul Popular Din Finișel</i>	8
3. Curtean Cristina Anca- <i>Ce se aude-n sat la noi!</i>	11
4. Nadăș Ioana-Mihaela- <i>Vânători de-a lui Crăciun/Urătură</i>	12
5. Vereș-Pop Ioana-Maria- <i>Colinde din bătrâni</i>	15
6. Gordan Crina Daciana- <i>Costumul național</i>	17
7. Bortoș Rozalia/Orian Diana- <i>Educația copilului în spiritul valorilor naționale</i>	20
8. Cosma Mihaela/Solomon Aurora- <i>Datini și obiceiuri pascale- mijloc de realizare a educației pentru valori la vârsta preșcolară</i>	23
9. Mureșan Patricia-Teodora- <i>Strigături satirice</i>	27
10. Sabău Monica- <i>Datini și obiceiuri românești, petrecute în serile de iarnă</i>	30
11. Leonte Violeta/Lupu Adelina- <i>Rolul și importanța valorilor morale în societatea modernă</i>	32
12. Manea Cristina- <i>Valorile în evoluția umanității</i>	34
13. Mureșan Loredana-Marcela- <i>Colindăm, pe Iisus îl laudăm!</i>	36
14. Chelmuș Maricica- <i>Obiceiul caprei și ursului în Moldova</i>	38
15. Oprinoiu Adriana- <i>Totul e tradiție!</i>	39
16. Pater-Enache Ștefania-Mirabela- <i>Șezătoare de Crăciun</i>	41
17. Roxana Precup- <i>Cîntece din folclorul popular</i>	44
18. Pușcașu Roxana Elena- <i>Serbare de Crăciun</i>	47
19. Rusan Carmen-Lia- <i>Crăciunul ăn Transilvania</i>	50
20. Fabian Agnes Helga- <i>Sărbătoarea Paștelui cu ochi de copil</i>	52
21. Piscoiu Daniela Daiana- <i>Serbare-Tradiții de Crăciun</i>	54
22. Ciurduc Maria- Isabela- <i>Serbarea Crăciunului- Datini și obiceiuri de iarnă</i>	57
23. Berechet Aurelia Raluca- <i>Serbarea pomului de iarnă</i>	60
24. Stan Anca Ioana- <i>Simbolistica în obiceiurile și tradițiile românești</i>	63
25. Cucura Maria Raluca- <i>Meșteșuguri tradiționale românești</i>	66
26. Ștefan Adelianna Maria- <i>Șezătoare-Ne simțim bine-mpreună și suntem cu voie bună</i>	69
27. Tirean Simona Ioana- <i>Datini, obiceiuri și tradiții din Finișel, un sat românesc din Ardeal</i>	72
28. Petre Luminița/Stoica Loredana- <i>Tradiții populare în învățământul preșcolar contemporan</i>	75
29. Isac Anca –Ioana- <i>Obiceiuri și tradiții de iarnă în Maramureș</i>	78
30. Deac Monica- <i>Tradiții și obiceiuri de iarnă</i>	81

31. Ene Ligia Roxana-Tradiții populare în învățământul preșcolar contemporan.....	83
32. Cucuruzan Ancuța Mirela/Popovici Ioana-Obiceiuri și tradiții la români -Serbare.....	86
33. Mureșan Cristina-Tradiții și obiceiuri-Cum se colindă în satele de pe lângă Cluj-Napoca.....	89
34. Jimborean Cristina-Ioana-Adriana-Impactul tradițiilor asupra societății românești.....	91
35. Dodea Andrea-Obiceiuri și tradiții românești-Șezătoarea.....	94
36. Ciomag Daniela Sorina-Scenetă de iarnă.....	96

TRADIȚII ȘI OBICEIURI ROMÂNEȘTI

Anda Lupu, Profesor în Învățământul Primar și Preșcolar
Grădinița cu Program Prelungit „Degețica”, Cluj-Napoca

Satul românesc este icoana autenticității noastre din care am purces în scaldătoarea vieții, prin tâlcuirea neîncetată a valorilor ce ne definesc și ne diferențiază de restul popoarelor. Legătura omului cu spațiul sacru al satului românesc, a constituit, de-a lungul veacului, suflarea lăuntrică a generațiilor viitoare ce au viețuit în rânduiala ctitorită de strămoșii lor, astfel, țaranul român rămâne fiu al unei tradiții neîntrerupte.

Prin multiplele ei forme de manifestare, tradiția rămâne elementul imuabil al poporului român, fiind o mărturie vie a legământului cu principiile morale ale celor ce-și duc mai departe, cu mândrie și cu cinste, identitatea românească.

Claca de Gheme

Obicei cules din satul Răchițele, comuna Mărgău, județul Cluj, sat în care lada de zestre a rămas deschisă peste timp, iar fiii satului își poartă cu cinste haina identității românești.

Pe vremuri, femeile semănau multă cânepă, aceasta fiind un element esențial în confecționarea hainelor. Unele dintre ele având foarte multă cânepă, le ofereau femeilor din sat să le toarcă. Acestea, după ce le torceau puneau câte un semn la ghem pentru a-l cunoaște. Semnele le puneau cu ață de diferite culori sau cu crenguță de brad. Apoi, stabileau cu *gâzdoaia*, femeia pentru care au tors cânepa, o zi în care să se întâlnească în clacă. Aceasta, în ziua clăcii se pregătea cu pancove, vin, țuică și alte bucate tradiționale. Femeile veneau pe rând și lăsau ghemele, apoi se *omeneau*, se serveau din preparatele pregătite de gazdă. La clacă participau și soții femeilor, care descântau și cântau alături de femeile lor: „ *Amu-i clacă, nu-i ospăț/ Să ne-nveselim cu tăț’/ Să bem un pahar de vin/ Ș’apoi unu de rachiu./ Să jucăm, să descântăm,/ Împreună să cântăm/ Cântece de voie bună/ Să petrecem împreună*”, „*Mândra me’i harnică tare/ De samă pă lume n’are./ Până țese’un colț de pânză/ Mânc o puțină de brânză!/ Uuuu iu iu iu iu iu*

După ce ghemele de pânză erau toarse, se țeseau, rezultând o pânză pe care o *bileau*, adică o udau de mai multe ori, apoi o întindeau afară pe iarbă, lăsând-o iarna să înghețe pentru a se înălbi, urmând ca din acea pânză femeile să confecționeze îmbrăcăminte pentru întreaga familie.

Obicei de Crăciun și de Anul Nou

Obiceiuri din bogata zonă folclorică a Sălajului, Comuna Almașu, unde sătenii se bucură de un peisaj pitoresc și de costume populare de o frumusețe rezonantă.

La Crăciun mergeau la colindat doar feciorii, aceștia se întâlneau acasă la preot unde îi ziceau *colacul*, apoi primeau o *iagă* (sticlă) de pălincă, un *dărab* (o bucată) de cârnat, pe care le adunau împreună cu ce mai primeau de la fete și le păstrau pentru noaptea de Anul Nou, pentru *Verjel* (denumire populară pentru Revelion). Fetele nu mergeau la colindat, ele îi așteptau *gătite* (aranjate) pe băieți să le colinde. Băieții mergeau cu *ceterași* (muzicanți), iar după ce terminau colinda descântau „*Cei tineri la joc/ Cei bătrâni la foc*”, apoi luau fetele la joc.

În seara de Anul Nou, feciorii se urcau pe un deal, unde aprindeau o roată de cauciuc și făceau un foc mare, mare, care se vedea în tot satul. Acea roată de cauciuc plină cu paie, o împingeau pe deal în jos, în timp ce strigau „*Heeei, măăăă... ați auzât că Ilenuca lui Todorici vorovește (vorbește) cu pruncu sfântului?*” și strigau astfel de toate fetele din sat. Spre seară, coborau în sat și mergeau la fetele necăsătorite și le furau porțile pe care le ascundeau fie la băiatul cu care vorbea fata, fie o duceau în grădină sau o urcau în podul șurii, ca fetele să nu găsească porțile câteva zile. Astfel la casele unde erau fete, stăteau câteva zile fără porți, până când fetele își găseau poarta.

Bibliografie:

Informații culese personal, din satele copilăriei mele, din dragoste și interes pentru folclor și pentru zestrea culturală a poporului nostru.

COSTUMUL POPULAR DIN FINIȘEL

Cărhaț Oana-Paula, prof. învă. preșc.
Grădinița cu P.P. „Poienița”
Cluj-Napoca, Cluj

Portul popular românesc ca și întreaga artă populară (arhitectură, creștături în lemn, ceramică, etc.) s-a născut și a dăinuit pe teritoriul țării noastre din cele mai vechi timpuri. Istoria ne spune că dacii erau îmbrăcați la fel ca țărani noștri de la munte: „Îmbrăcămintea lor era un fel de tunică până la genunchi, strânsă cu o cingătoare peste mijloc, ȋtari largi legați la gleznă cu sfoară sau vârați în opinci, pe deasupra o manta largă, fără mâneci, încopciata pe umăr.

De obicei prin portul popular românesc se înțelege îmbrăcămintea țăranilor din sate, formată în cadrul unei colectivități restranse, având materialul și modelele de croit aceleași, păstrându-și originalitate de manifestare proprie.

De exemplu, la costumul moldovenesc femeiesc cunoaștem ștergarul alb care servește la acoperirea capului, cămașa lungă într-una - mai demult - cu poalele separate, mai recent - îmbrăcate direct pe corp, dat fiindcă în portul popular românesc nu exista rufărie.

Costumul transilvănean de pe aceste meleaguri se deosebește în componență de cel moldovenesc prin faptul că nu are brâu, iar în locul catrinței se poartă doua "zadii" (piese dreptunghiulare), ce se prind perpendicular de talie în față și în spate. Ștergarul alb de cap a fost demult înlocuit cu năframa procurată din comerț. Șumanul și piesele din piele sunt în schimb aceleași.

Costumul popular este un document de viață, descifrarea lui lămurește chestiuni ce țin de etnogeneză. Nu sunt multe dovezile istorice ale portului nostru, de prin secolul al XVIII-lea ne parvin mai multe.

Legătura dintre îmbrăcămintea și condițiile de viață ale omului este firească. Costumul popular tradițional s-a desăvârșit în urma unui proces îndelungat de creație. Surse serioase din domeniul arheologiei, documente istorice, lingvistice și etnografice atestă permanentizarea formelor de cultură și civilizație ale românilor.

Portul popular românesc își găsește rădăcinile în portul strămoșilor noștri traci, geți și dacii și se aseamăna cu cel al popoarelor din Peninsula Balcanică, desigur cu deosebiri care constau în amănunte decorative și colorit. În decursul istoriei, structura și evoluția costumului popular românesc și-a păstrat nealterate caracteristicile esențiale.

Deși elementele principale ale portului popular românesc nu s-au schimbat foarte mult din punctul de vedere al croielii, în schimb atunci când vine vorba de ornamentație prin brodate,

modelele s-au diversificat de-a lungul timpului, existând în prezent stiluri diferite pentru regiunile din țara noastră.

Astfel, de-a lungul timpului, elementele principale distinctive ale costumului popular românesc au rămas cămașa (piesa de baza), purtată atât de bărbați, cât și de femei (sub denumirea de ie populară sau tradițională), ȋtarii (specifci costumului popular bărbătesc) și fota sau catrința (prezente în portul tradițional al femeilor). Alte piese vestimentare românești includ, de asemenea, sarica, dar și pieptarul, confecționat din piele de animal, sau căciula influențată de daci – toate acestea fiind specifice sezonului rece.

Portul românesc, ca trăsături generale are aceeași asemănare pe tot cuprinsul țării, având desigur deosebiri de amănunte, cu schimbări de formă, croială sau doar de modul de folosire a pieptănăturii și a podoabelor. El are ca trăsătură esențială unitatea în varietate, diferitele costume fiind caracteristice regiunilor și zonelor respective.

Pornind de la materiile prime produse în gospodăriile țăranilor, portul popular românesc a dovedit și confirmat măiestria țăranului român, în brodarea și ornarea țesăturilor, dar și în obținerea culorilor vegetale. Cu răbdare, pricepere și simț artistic, femeile au creat haine ce își păstrează spectaculozitatea și în prezent, ia populară românească fiind model de inspirație pentru marii creatori de modă, obiectul de vestimentație fiind purtat de personalități internaționale, ce activează în domenii diverse.

Într-o primă etapă hainele tradiționale au cunoscut o diferențiere față de cele ale popoarelor vecine, creându-se, concomitent, stiluri și motive diferite pentru zonele țării, dar și cromatici/modele pentru categorii de vârstă, sociale etc.

România a fost împărțită de-a lungul timpului în numeroase zone folclorice, în funcție de regiuni, văi ale râurilor mai importante, județe sau subregiuni ale unui județ. Acest sistem de diviziuni, evidențiază multitudinea de obiceiuri, tradiții, datini care, însumate, relevă identitatea românilor, existența lor străveche.

Principalele zone folclorice românești sunt: Moldova, Bucovina, Muntenia, Oltenia, Banat, Crișana, Transilvania, Maramureș, Dobrogea, care sunt, la rândul lor, subdivizate în zone mai mici, delimitate de un grad mai mare de particularitate în ceea ce privește producțiile folclorice.

În a treia etapă, portul popular a început să fie înlocuit treptat de hainele „orășenești” și să nu mai fie purtat în mod regulat, la treburile casnice. Astăzi, portul popular se folosește pentru valorificarea tradițiilor artistice, dar și la evenimente sau sărbători locale din regiunile unde se păstrează datini și obiceiuri străvechi.

Din descrierea mai multor cunoscători locali în ale portului popular tradițional și specific zonei, s-au încheat câteva modele de port popular din Finișel, pe care le reproducem:

Costum femeii: - cămașă românească, două catrințe brodate cu fir auriu, primă cu tricor la brâu, rochie alba cu flori, poale, pantofi, năframă neagră cu flori, cozile împletite.

Costum barbatesc:- pantaloni albi, cămașă alba lungă, cizme, pălărie.

Bătrânii purtau mustață, plete, aveau cămăși cu mâneci largi, izmene largi, opinci în picioare. Purtau sumane care aveau la mână guler negru. Bătrânele purtau rochiile și țundre iar în picioare ghete sau opinci.

La femeii, rochia era cu piept, cămașa era cu motive tradiționale și sort. La barbate, cămașa era din cânepă sau bumbac cu nasturi mărunți pe piept. Se purta așa numitul lăibăruț. Pantalonii erau largi sus și strâmți jos ca să intre în cizmele de piele.

Mireasa avea pe cap ”murmură”. În costumul national, catrința era neagră cusută cu fir galben sau argintiu. Ia era confecționată din bumbac fin, cusută cu fir galben sau negru.

Bibliografie:

1. Adrian Țion, Vasile Lechințan, FINIȘEL – Un sat românesc din Ardeal, Tribuna, Cluj-Napoca, 2008.
2. Costumul popular, tradiții și obiceiuri la români- Iosifescu Nicoleta, Cultura.ro

CE SE AUDE-N SAT LA NOI!

-COLIND POPULAR-

Prof.Înv. Preșc. Curtean Cristina Anca
Grădinița cu P.P. „Poienița”, Cluj-Napoca

Ce se aude-n sat la noi?

Buciumat mândru de oi.

De la trei păcurărei,

Unu-i mai mic între ei!

Micule, străinule,

Du-te-ntoarce oile!

Pân' oile li-nturna

Noi moartea ți-om câștiga!

Ori te-om tăia din săcuri,

Ori te-om duce în păduri,

Și te-om pune-n lac de ape,

Bolovanii să te-ngroape!

Text popular preluat din zona Aluniș, Jud.Cluj!

VÂNĂTORI DE-A LUI CRĂCIUN

Prof.înv.preșc Nadăș Ioana-Mihaela
Grădinița cu P.P Universității Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca

Vânători de-a lui Crăciunu,

Tot vânară cât vânară,

Corindemi Doamne.

Și nimică nu-și d-aflară,

Numo-n cerbu surioru,

Corindemi Doamne.

Și la păr dăspicățul,

Și la coarne d-argințalu,

Corindemi Doamne.

Petre, Petre, d-arcaș mare,

Trage-ți arcu mai napoi,

Corindemi Doamne.

Că io nu-s ce-ți pare ție,

Că io-s fiara codrului,

Corindemi Doamne.

Nouă ani și nouă luni,

Și pe-atâtea săptămâni,

Corindemi Doamne.

Dacă ale împline-le-oi,

Jos la țară lăsa-m-oi,
Corindemi Doamne.
Biserici descuie-mi-oi,
Slujbe mândre face-mi-oi,
Corindemi Doamne.
De cu sară vecernie,
Noapte dalbă Liturghie ,
Corindemi Doamne.
Zăuă dalbă Liturghie,
Când clopotu să clătele,
Corindemi Doamne.
Maica sfântă d-auzele,
Și la el să coborele,
Corindemi Doamne.
Pân răzuța soarelui,
Pă cornu d-altarului,
Corindemi Doamne.
Și te-ntoarce cruce-n masă,
Și-ai fi gazdă sănătoasă,
Cu iasta corinda noastră,
Și-ai fi gazdă vesel bun,
C-ai ajuns mândru Crăciun.

URĂTURĂ

Vulpe vicleană

Fecior ca și-o cătană

Mă suii pe scară-n sus

Unde gazdele te-o pus

Să ne-aducă un coldoboț

Ca picioru nost de gros

Și-un cârnaț mre, viteaz la grumaz.

Câți ascultă versu meu

Toți să-mi deie câte-un leu!

Bibliografie:

Bunicul meu, Roșan Gavril, diacul, cantorul bisericesc din Fizeș, comuna Sâg, județul Sălaj.

COLINDE DIN BĂTRÂNI

Educatoare: Vereș-Pop Ioana-Maria
Grădinița cu Program Prelungit nr.1,
Șimleu Silvaniei, județul Sălaj

Prima colindă este o colindă pe care bunicul meu m-a învățat și este specifică satului Bădăcin, județul Sălaj. El îmi povestea că în fiecare an în Noaptea de Crăciun un grup de tineri necăsătoriți ce se numea „Feciorii satului”, mergeu cu colinda prin sat la fiecare casă. Această colindă o cântau doar la casele fetelor nemăritate, pentru a le aduce noroc și prosperitate.

O, REGINĂ MAICĂ SFÂNTĂ

O, regină Maică Sfântă

Ție îngerii îți cântă

C-ai născut pe Împărat

Peștera ți-a fost palat.

Coliba și-a făcut casă

Ieslea leagăn de mătasă

Leagăn scump împărătesc

În sălașul păstoresc.

Maică, noi te laudăm

Fiului tău ne-nchinăm

Bucură-te Preacurată

Maică, Prea nevinovată!

Cea de-a doua colindă era cântată de grupul de bărbați din sat „Bătrânii satului” care mergeau din casă în casă să vestească nașterea Domnului Iisus Hristos. Femeile și fetele rămâneau acasă să aștepte colindătorii. Tradiția spune că prima casă în care grupul colinda era și, este și acum, casa preotului. Locuitorii satului: copii, tineri și bătrâni transmit cu mare drag și mândrie tradițiile și obiceiurile strămoșești.

STEAUA S-O IVIT

Steaua s-o ivit

De la răsărit

Steaua o scăpătat

În curtea lui Pilat

Pilat cu a lui nume

Ce judeci pe lume

Cine o auzit

Cine o văzut?

Sămânța lăsată

Fără de bărbat

Numai Maria

Născând pe Hristos.

Lumii de folos

La tăt neamul nost’

Nouă și la dumneavoastră

Câți sunteți în astă’ casă!

COSTUMUL NAȚIONAL – între tradiție și inovație

Prof.Înv.Preșcolar Gordan Crina Daciana
Grădinița cu P.N. Bologa, Jud. Cluj

„VEȘNICIA S-A NĂSCUT LA SAT”

De-a lungul secolelor, întreaga artă populară s-a născut și a dăinuit pe meleagurile noastre din cele mai vechi timpuri. Diferite dovezi arheologice descoperite în siturile arheologice, obiecte gravate, picturi, precum și însemnări literare, miturile și basmele stau mărturie în acest sens. În timp, cultura românească a fost influențată de culturile altor popoare care au exercitat presiuni socio-culturale asupra autohtonilor. Înlăturând toate greutățile întâmpinate, credința în cultura românească a supraviețuit croindu-și propriul drum. Fie că vorbim de țesături, ceramică, obiecte de vestimentație sau decorarea unor obiecte casnice, domeniul reprezentărilor definește creativitate creatorului și spiritualitatea românească.

De-a lungul veacurilor arta și tradițiile populare s-au păstrat cel mai bine la sat, unde țăranii români gândeau, simțeau și trăiau românește, punând accent pe păstrarea datinilor și obiceiurilor „din bătrâni”. Prin viu grai s-au păstrat din generație în generație elementele de folclor, varietatea lor fiind determinată de influențele din fiecare zonă. Portul tradițional românesc reprezintă moștenirea noastră strămoșească, o adevărată comoară a culturii noastre populare, dragostea pentru tot ce-i românesc, pentru autenticitate, spiritul care a reprezentat unitatea națiunii române.

Alături de cântecele populare și dansurile tradiționale, spiritul culturii românești s-a păstrat prin portul popular a cărui evoluție se împletește cu istoria poporului român. Acesta nu diferă foarte mult de la o zonă etnografică la alta. Principalele componente s-au păstrat, diferențiindu-se anumite amănunte legate de coloristică, croi, motive populare sau textura materialelor din care erau confecționate. Fetele tinere bune de măritat își demonstrau măiestria confecționându-și zestrea din care făcea parte și costumul popular. La horele din sat sau duminica la biserică era etalată măiestria fiecărei cusătorese, modelele fiind lucrate manual.

Portul popular femeiesc de la poalele Vlădeșei are o personalitate aparte deosebindu-se de restul zonelor etnografice prin aspectul său simplu și elegant, prin croială și aspect cromatic. Componentele unui port popular și-au păstrat originalitatea și constau în : năframă, cămașă sau ie, cheptar/spăcel, poale, catrințe, opinci.

Cămașa era confecționată din in topit sau cânepă, fire care erau extrase din plantele cultivate pe ogoare lor și care necesitau multiple și îndelungate prelucrări. Lucrătura era exclusiv manuală, fie că era vorba de broderia aplicată cămașilor la gât, pe piept, mâneci, poale sau confecționarea zadhiilor. Cămașile erau încrêțite și despicate la gât, legate cu două cheutori împletite, terminate cu

ciucuri. Pe încrețitură se cosea cu tehnica urzitului pe crețuri, motivele fiind lucrate cu fir de lână, lână sau arnici. Pe mâneci se brodau râuri în șiruri, modele paralele care nu se repetau pe alte părți ale costumului.

Poalele erau simple, încrețite din brâu cu aspect de pliuri egale ca lățime, în culori închise. Zadhia era o singură bucată, purtată în față, „împăturită” pe lungime, stil acordeon. Pe ea erau aplicate două benzi mai late cu cusătură florală. Se lega la spate accentuând talia. Predominau culorile închise, sobre, precum: negru, maro, verde închis, vișiniu.

Pieptarul/laibărul scurt era din blană de miel, bogat ornamentat cu modele florale, în culori închise. Pe cap se purta năframă din „păr”, sub care se afla pieptănătura – una sau două cozi răsucite la spate sau în lateral- fetele tinere, iar femeile măritate îl aveau strâns în coc.

Motivele populare erau variate și se inspirau din viața cotidiană și din natură. Ornamentația portului popular fascinează pe oricine prin varietatea și frumusețea motivelor, varietatea cromatică și măiestria creatorului. Mergând de la elementele abstracte până la ilustrații stilizate precum: crucea, linia, linia șerpuită, brăduțul, spirala, cercul, motivele florale, rozeta și diferite figuri geometrice, prin intermediul motivelor populare se poate reconstitui întregul univers familial, social și spiritual al comunității. Elementele ornamentale reflectă credințele, modul de viață și percepțiile despre lume și viață ale creatorilor redând reprezentări ale universului rural.

În serile lungi de iarnă, femeile și fetele tinere de măritat se întâlneau în șezători/habe unde coseau, torceau lâna, depănau, făceau suveici sau confecționau costume. Pentru a trece timpul mai plăcut se delectau cu cântece, depănau amintiri sau povesteau ce s-a mai întâmplat în sat. Uneori acestora li se alăturau și băieții holtei din sat cu lăutari, încingându-se adevărate hore, momente de a se cunoaște mai bine tinerii de vârsta căsătoriei.

Costumul popular bărbătesc consta într-o cămașă mai lungă purtată peste pantaloni/ițari/găci, legată peste mijloc cu un chimir/brâu lat din piele, cheptar, opinci legate cu șireturi de piele peste obdhele, și clop negru. În timp, costumul bărbătesc popular a suferit puține modificări. Acestea se pot observa la ornamentele și coloristica utilizate în decorarea pieptarului, pumnarii/manșeta și poalele cămășii, opincile fiind înlocuite de cizmele cu tureac înalt din piele. În trecut materialul folosit era țesut la războaiele personale din fire de cânepă și bumbac, în zilele noastre se folosește material din bumbac țesut industrial.

Țăranii aveau mai multe tipuri de costume după modul de folosire, după locul și importanța evenimentului. La horele din sat și biserică lumea satului se îmbrăca în costume în cusătură aleasă, coloristică frumoasă, iar pentru treburile cotidiene purtau costume simple din cânepă sau lână cu un croi larg. Evoluția portului popular românesc de-a lungul timpului a fost strâns legată de dezvoltarea economico-socială din această zonă etnografică, de schimbările în viața tradițională a

țaranului. În zilele noastre se utilizează portul popular la diferite evenimente culturale, cu caracter sărbătoresc. Varianta actuală păstrează tradiționalul, dar s-a aliniat pretențiilor societății actuale contemporane.

Costumul popular a suferit schimbări mai semnificative prin anii 1970-1980, o dată cu inițierea unui ansamblu de dansuri și călușari alcătuite din tinere mlădițe, sub îndrumarea profesorului coregraf, învățătorul Octavian Potra. Acesta și-a dedicat viața nu numai educației elevilor, ci și perpetuării folclorului autentic local. El a revigorat linia portului popular local sub aspectul coloristicii, a materialelor utilizate și a simbolurilor utilizate. Pieptarele de blană au fost înlocuite cu cele croite din bumbac alb încadrat cu dungi negre, iar culorilor mai sus menționate adăugându-se roșu, albastru, mov. Catrințele acum sunt două și predomină culorile calde: portocaliu, roșu, galben. Cămășile au altă croială, cu motive pe gât, pe piept, iar pe mâneci s-a adăugat dantela. Pe cap, bărbații poartă cușme din blană de miel neagră, iar fetele muruni – un fel de cununițe cusute cu mărgelile, oglinjoare, flori din mătase, iar la bază, încadrând frumos fața, sunt un șir de bănuței, unii fiind din argint. Opincile au fost înlocuite cu cizme negre din piele cu tureac înalt, iar fetele poartă pantofi cu toc jos, cu cățaramă.

Tipologia costumului popular de azi s-a extins sub aspectul înfățișării și funcționalității. Designerii străini „au împrumutat” elemente din motivele populare românești în creațiile lor, acestea fiind o sursă inepuizabilă de inspirație. De asemenea creatorii de artă românească au lărgit gama bluzelor diversificând materialele, modelele cu imprimeuri colorate. Ia modernă interpretată poate fi utilizată ca accesoriu la o fustă sau pantalon și purtată în special vara, ca o ținută obișnuită.

Portul popular românesc tradițional, modern sau stilizat se armonizează cu comunitatea din care face parte fiecare având o amprentă proprie.

„ Un popor fără tradiții este un popor fără viitor”, Alberto Lleras Camargo.

EDUCAȚIA COPILULUI ÎN SPIRITUL VALORILOR NAȚIONALE

Bortoș Rozalia – profesor învățământ preșcolar
Orian Diana - profesor învățământ preșcolar
Grădinița cu P.P. ”Poienița”, Cluj-Napoca

„Pe-un picior de plai, pe-o gură de rai” ne-am născut și trăim și datorită noastră este de a păstra și a arăta atât semenilor noștri din acest spațiu, cât și altora, frumusețea datinilor și obiceiurilor noastre.

Tradițiile românești constituie una dintre valorile inimaginabile și incontestabile ale poporului nostru și nu trebuie să lăsăm timpul și evenimentele lumii moderne să ne facă să le uităm.

Alături de literatură, care constituie un factor cu eficiență deosebită în educație, arta populară are și ea o contribuție de seamă. În primul rând, copiii încep să înțeleagă specificul poporului din care fac parte, aspirațiile lui, idealurile de ieri și de azi, care sunt oglindite în obiceiurile locurilor și creațiile meșteșugarilor; în al doilea rând, punându-i pe copii, încă de la vârsta preșcolară în contact direct cu creația populară, le insuflăm respectul pentru tradițiile noastre și dorința de a duce mai departe tot ceea ce ne reprezintă ca națiune.

Copilul simte admirația față de creațiile populare încă de când își ascultă bunica cum deapănă firul unui basm sau a unei legende, în care eroii sunt înzestrați cu calitățile țaranului român, îl simte din cântecul duios de leagăn al mamei, din proverbe și zicători, din ghicitori din doinele cântate îndelung de moșii și strămoșii noștri.

Exprimată în cele mai diverse forme, creația populară românească este caracterizată de autenticitate și ingeniozitate, o trăsătură aparte fiind puternica ei unitate, care nu exclude însă o mare varietate de manifestări în arhitectura populară, port, țesut, olărit, prelucrarea lemnului, a metalului și nu în ultimul rând pictura icoanelor pe sticlă.

Costumul popular românesc reflectă suprapus influențe date de tradițiile locale, așezare geografică, posibilități economice zonale, starea socială sau ocazia cu care este purtat.

Toate acestea, precum și faptul că se observă o îndepărtare a tinerilor de la tradițiile populare ne face să insistăm pe cunoașterea de la cea mai fragedă vârstă a tradițiilor populare, pe educarea copiilor în spiritul respectului și păstrării acestora. Dezvoltarea dragostei pentru arta populară poate fi realizată prin activități de observare a costumului popular, prin dansuri, șezători, serbări, colinde, realizarea unor obiecte de artă populară, proverbe, ghicitori.

În activitățile de observare a costumului popular începem prin menționarea regiunii din care fac parte, iar la prezentarea costumelor ținem seama de elementele componente, începând cu podoaba capului și terminând cu încălțăminte. Copiii pot cunoaște mai bine elementele componente ale costumului popular prin îmbrăcarea lor cu ocazia serbărilor sau a diferitelor manifestări dedicate unor evenimente locale. Totodată copiii au făcut cunoștință cu produse artisanale reușite care pot fi apreciate ca artă propriu-zisă. În legătură cu obiectele de artizanat existente la colțul de artă populară amenajat în interiorul grădiniței, nu ne-am mărginit să prezentăm obiectele doar ca valoare intrinsecă, ci am căutat să atragem atenția copiilor și în ce privește munca depusă de către creatori, arătându-le în același timp că această muncă constituie o veche tradiție a poporului nostru: cioplitul în lemn, olăritul, țesutul, cusutul pe fir, confecționarea unor obiecte din materiale din natură.

La activitățile estetice și creative, copiii au realizat obiecte artisanale cu care am îmbogățit colțul de artă din grădiniță. În felul acesta au avut satisfacția unei munci finalizate, cât și satisfacții de ordin estetic. În legătură cu formarea sentimentelor de prețuire a obiceiurilor populare legate de începutul Anului nou există tradiția ca în fiecare an să organizăm serbarea pomului de iarnă. Împodobirea bradului este un prilej de mare bucurie pentru copii dacă acesta este împodobit cu podoabe realizate de ei. Cu acest prilej copiii află că bradul simbolizează viața lungă, veșnic tânără, iar podoabele lui dorința omului pentru bunăstare și frumusețe.

Prin textele colindelor, copiii transmit urările de bine în legătură cu unele străvechi îndeletniciri ale poporului nostru legate de muncile agricole ca: aratul, semănatul și păstoritul. O ocazie în care se valorifică tradițiile populare cu care copiii au făcut cunoștință în diverse situații este șezătoarea. În acest cadru copiii lucrează și în același timp petrec degajați spunând povești, glume, proverbe, ghicitori, cântă și dansează.

Prin lucrul manual al copiilor desfășurat în cadrul șezătorilor se urmărește capacitatea lor de a realiza lucrări originale, valorificând experiența acumulată, iar prin materialele pe care le punem la dispoziția copiilor le stimulăm creativitatea. Am urmărit ca aceste materiale să fie cât mai bogate și mai diverse.

În cadrul șezătorilor, folosirea zicătorilor, proverbelor, ghicitorilor, dă naștere unei atmosfere recreative și antrenante.

Zicătorile și proverbele au fost întotdeauna prețuite de poporul nostru pentru conținutul valoros și pentru realizarea lor artistică. Ele au fost păstrate ca tradiții populare și sunt o dovadă a înțelepciunii poporului, având o latură morală, satirizând lenea, lăcomia, urâtenia și laudând

frumusețea, hărnicia și bunătatea omului. Exemple: *Lenea e cucoană mare*, *Munca este brățară de aur*, *Care n-are de mâncare*, *Bună dimineața căciulă*, *Copilul răsfățat* *Că stăpânul n-are gură*, *Rămâne nemâncat*.

Ghicitorile spuse la șezătoare au un caracter instructiv-educativ. Ele dezvoltă în primul rând gândirea. Din acest motiv pot fi folosite cu succes și în alte activități mai ales în consolidarea unor cunoștințe despre lume și viață. Ghicitorile spuse în situații concrete conduc gândirea copiilor spre răspunsul corect și sunt memorate de ei cu multă ușurință. Cu ocazia șezătorilor ei le spun cu multă satisfacție. „O mulțime de pitici Hai acum să ghicim Despre ce casă vorbim?” (grădinița) „Subțirel și mititel Joacă lumea după el” (fluierul).

Jocurile populare românești, prin frumusețea costumelor și a melodiei, prin suplețea și expresivitatea mișcărilor, prin vioiciunea pe care o dă copiilor, contribuie în mare măsură la realizarea educației estetice a preșcolarilor. Dansurile sunt însoțite de obicei de strigături, adecvate tematicii și integrate în raport cu conținutul dansului și a ritmului. De obicei, strigăturile au un caracter satiric, legat de începutul jocului, de obiceiurile locului, de evenimentele comunității sau sărbători specifice zonei. Dacă la acestea se adaugă și chiuituri atunci dansul popular devine mai dinamic, mai antrenant, plin de elan și de invitație la joc.

Folclorul este o carte a vieții, un îndrumător pentru demnitate, muncă, cinste, omenie. Educând copiii în spiritul valorilor morale ale poporului nostru aducem folclorul ca izvor nesecat de valori culturale și naționale.

Bibliografie:

1. MECT,CNFP „Managementul proiectului – Ghid practic pentru formatori și cadre didactice” București2001.
2. MECT,Institutul de Științe al educației „Managementul Educațional pentru Instituțiile de Învățământ”, „Managementul educațional”, București 2001.

DATINI ȘI OBICEIURI PASCALE – MIJLOC DE REALIZARE A EDUCAȚIEI PENTRU VALORI LA VÂRSTA PREȘCOLARĂ

Prof. Cosma Mihaela, Solomon Aurora
Grădinița cu P.P. “Poienița” Cluj-Napoca

Datinile, obiceiurile și tradițiile atestă permanența culturală a unui neam. Cultura noastră națională își trage seva din comoara de neprețuit a valorilor tradiționale și spirituale concentrate în jurul credinței milenare.

De-a lungul vremurilor, în adâncul sufletului românesc și creștinesc al moșilor și strămoșilor s-a păstrat cu grijă “averea în cuget și simțire” prin transmiterea din generație în generație a “arhivei populare” concretizată prin datini, obiceiuri și tradiții. Trăind în epoca modernizării, automatizării și computerizării, tendința firească a omului spre emancipare induce pericolul pierderii valorilor tradiționale.

O coordonată importantă a formării personalității, strâns legată de cea morală, o constituie educația religioasă, adică implementarea și asigurarea valorilor religiei în conduita socială a persoanei. . Trecerea de la basme, legende și alte istorisiri cu caracter moral, la pilde cu conținut religios se face la vârsta preșcolară și școlară mică, aproape pe nesimțite; imaginația, afectivitatea și receptivitatea față de tot ceea ce este nou, posibil și misterios fiind deosebit de active, favorizează contactul cu aceste valori. Educația religioasă în familie și cristalizarea ei în grădiniță și școală așază temelia unei conduite conforme cu prescripțiile religiei și moralei noastre creștine. Sensibilitatea copilului și disponibilitatea lui pentru a participa la descoperirea “misterelor” presărate în textele sacre sunt premise admirabile pentru educația religioasă.

Cu multă îndreptățire spunea Mircea Eliade, unul din mari noștri specialiști în istoria credințelor religioase: “A fi, sau a deveni om, înseamnă a fi religios”.

Educația morală religioasă trebuie începută încă din primii ani din familie și apoi continuată în grădiniță și școală, pentru a se forma în sufletul copilului impresii, deprinderi de conduită și sentimente cu ajutorul cărora să devină o adevărată persoană deschisă comunicării cu Dumnezeu și semenii. Mai mult decât ceilalți factori educativi, contribuția familiei în educația morală și religioasă se impune să devină precumpănitoare și prioritară. Climatul moral și religios al familiei este considerat de către mulți psihologi, pedagogi și sociologi ca fiind condiția de bază a succesului în formarea religiozității și a caracterului moral al copiilor. Cu atât mai mult cu cât vârstele mici sunt mai deschise punerii bazelor sentimentelor religioase. Trecerea de la basme, legende și alte istorisiri cu caracter moral, la pilde cu conținut religios se face la vârsta preșcolară și școlară mică, aproape pe nesimțite; imaginația, afectivitatea și receptivitatea față de tot ceea ce este nou, posibil și

misterios fiind deosebit de active, favorizează contactul cu aceste valori. Educația religioasă în familie și cristalizarea ei în grădiniță și școală așază temelia unei conduite conforme cu prescripțiile religiei și moralei noastre creștine.

Rolul cel mai greu îi va reveni educatorului creștin pentru a-i oferi copilului șansa integrării într-o societate pusă în slujba progresului spiritual științific și moral de care are atâta nevoie omenirea. Scopul educației moral religioase în grădiniță este să pregătească copilul pentru viața care are în vedere cunoașterea, înțelegerea, și practicarea binelui în viața socială și adaptarea la viața societății.

Prin elementele de educație religioasă, copilul trebuie să cunoască și să înțeleagă pe Dumnezeu, să cunoască unele obiceiuri, tradiții creștinești specifice sărbătorilor religioase (Crăciun, Bobotează, Buna Vestire, Florii, Paște etc.), să-și formeze virtuți creștinești, să-și cultive un comportament moral-religios și să-și educe atitudinea de toleranță care aparțin diferitelor culte.

Cea mai mare, și cea mai însemnată, mai sfântă și mai îmbucurătoare sărbătoare de peste an, este sărbătoarea Paștelui, Paștele sau Învierea Domnului, deoarece în această zi “Hristos a înviat din morți cu moartea pe moarte călcând și celor din morminte viață dăruindu-le”, iar pe cei vii răscumpărându-i de sub jugul păcatului strămoșesc și împăcându-i cu Dumnezeu; și al doilea pentru că ea cade întotdeauna la începutul primăverii, anotimpul cel mai frumos și mai plăcut, când toată natura învie.

Sfintele Paști, cea mai mare sărbătoare a creștinătății este mult mai vastă atât în semnificații cât și în obiceiuri. Să nu uităm câtă bucurie poate fi în sufletul unui copil în clipa în care ciocnește un ou roșu! Hristos a Înviat! Adevărat a Înviat! Și jocul cu cine are cel mai tare ou roșu stârnește competiția și păstrează tradiția.

La grădiniță datoria noastră a educatoarelor, este aceea de a nu lăsa să treacă neobservate sărbătorile importante care fac trimitere la credința și sentimentele noastre religioase. Astfel cu bucurie ne pregătim pentru sărbătoarea Sfintelor Paști.

Descoperindu-le sau amintindu-le copiilor de semnificația Paștelui și a Învierii Domnului nostru Iisus Hristos, nu facem decât să le sădim sămânța dragostei, care să dea rost bun, adică respect pentru Cele Sfinte și dragoste pentru semenii. Pentru ca ultima săptămână a postului care precede sărbătoarea este Săptămâna Mare, care are menirea împărtășirii chinurilor lui Hristos, copiii află despre semnificația postului și importanța lui pentru împăcarea cu semenii, pentru curățirea de păcate și săvârșirea de fapte bune, dar și de importanța postului pentru curățirea organismului. Cu acest prilej, obișnuim să mergem împreună cu toți copiii la biserică, unde vor primi Sfânta Împărtășanie. În grădiniță pregătim copiii pentru întâmpinarea Învierii Domnului prin diverse activități: jhijj

- activități practice, în care copiii decorează ouă prin diferite tehnici de lucru (tratarea cu ceară, cu gips); vor realiza colaje pe teme pascale, jucărioare și ornamente pentru Paști.

- activități de educație artistico-plastică: desene, picturi, icoane (pe sticlă, carton, pânză).
- activități muzicale: cântece religioase (“Hristos a înviat”).
- activități de educarea limbajului: poezii religioase, povestiri despre viața și patimile lui Iisus, despre răstignirea și învierea Sa (Biblia pentru copii).

Toate aceste cunoștințe se materializează prin expoziții pe teme pascale pe care le realizăm în grădiniță sau la Biserica din cartier.

Sunt prezentate copiilor simbolurile Paștelui:

- Ouă roșii – perpetuarea vieții;
- Mielul – sacrificiul;
- Iepurașul – belșug

Valorificând comorile de artă ale trecutului poporului nostru prin prezentarea de modele cu motive de ornament a ouălor de Paște din județul nostru și din alte județe , le-am trezit copiilor interesul pentru desenul decorativ și le-am dat posibilitatea să-și dezvolte creativitatea prin realizarea de lucrări originale din punct de vedere al compoziției (combinarea de elemente decorative) și al culorilor ; ei având posibilitatea să-și aleagă culorile și instrumentele de lucru – culori , carioca , pensula , acuarela.

În activitatea cu tema „ Decorăm ouă de Paște „, am ajutat copiii să redea elemente ale limbajului plastic cum ar fi : linia și punctul , linia continuă , linia oblică , linii curbe , frânte , groase , subțiri.

Ouăle roșii , colorate pe care creștinii le vopsesc de Învierea lui Hristos , umplu mesele de Paște iar copiii le ciocnesc cu bucurie , rostind cu suflet curat „, Hristos a Înviat „, Jocul cu rol “Udatul”.
Băieții recită poezia:

“Noi suntem fii de grădinari

Și umblăm pe aici

Am văzut că aveți flori

Vor să se veștezească

Ne dați voie să le udăm?

Udă cu apă și parfum fetele și doamnele educatoare.“Udătorii sunt serviți cu prăjituri și primesc ouă roșii, ciocnind cu tradiționalul « Hristos a înviat ».

Pentru creștini, Paștele sărbătorește Învierea Mântuitorului, cea mai mare minune care pune pe Iisus în lumina cea adevărată a puterii Sale Dumnezeuști. Prin învierea sa Domnul nostru Iisus Hristos a biruit moartea și a dovedit că El este Fiul lui Dumnezeu și nu un simplu om.

Nimic din ce făurește omul în efemera sa existență pe acest pământ nu se ridică atâta la sublim, la creație, dăruire de sine, jertfă și împlinire pe cât este creșterea, educarea și dezvoltarea copiilor. Ea este cea mai deplină și sensibilă bucurie a vieții.

Copiii sunt însuși rostul nostru de a fi, nu numai ca indivizi ci și ca popoare.

Învățământul este o investiție pe termen lung, fapt ce rămâne valabil pentru toate etapele istorice pe care le parcurge un popor.

Educarea unei generații începe în familie de la o vârstă fragedă și continuă până la maturitate, în societatea în care adultul s-a integrat.

Educatorele au un suflet ales și din dragostea ce o poartă copiilor izvorăște dorința și puterea de a le dărui acestora tot ceea ce este mai bun și mai frumos.

Consider că este o formă de respect de sine ca persoană și ca educatoare, că este o datorie morală mai presus de toate, că este o bucurie și o plăcere deosebită să ai șansa de a le transmite copiilor datinile și obiceiurile sărbătorilor religioase păstrate cu sfințenie de generații de români.

Bibliografie:

Prof. Ani Răducu , elemente de educație religioasă pentru învățământul preșcolar , Bucurști 1999
Revista “Învățământul Preșcolar “nr.3-4, București, 2005

STRIGĂTURI SATIRICE

Mureșan Patricia-Teodora, profesor pentru învățământ preșcolar
Grădinița cu P.P. „Universității Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca

1. Mândra care joacă bine,

Mă învață și pe mine!

Mândra care joacă rău,

Îmi strică și mersul meu.

Dragă, de nu știi juca

Vremea n-o mai încurca!

2. La mândruța jucăușă,

E gunoiul după ușă,

La mândruța-n joc gătată,

Curtea nu e măturată.

La mândruța-n joc gătită,

Spală oala, tu pisică!

3. Eu la joc, mândra la joc

Mălaiul de joi la foc,

Cu mândruța jucăușă,

Mânci mălaiul tot cenușă!

4. Foaie verde de cicoare,

Am o mândră ca și-o floare

Frunză verde de măr dulce

Am o mândră ca și-o cruce

Și la lucru n-o pot duce.

Dimineața-i rouă mare,

Și se udă la picioare.

Când apune sfântul soare,

Stau țânțarii să te omoare.

Peste zi se prea-ncălzește

Și, biata, prea se-nnegrește.

5. Luați, feciori, seama bine

Că și-a mea mândruță vine!

Cu laibăr și cu pieptar

Cu pieptar cu buzunar.

D-așa vine de gătată,

Ca o clae negreblată.

6. Florică, floricea

Mândră, mândrulița mea,

De frumoasă, ești frumoasă

Și-ai fi bună de mireasă,

Dar te strică gurița,

Că-ți umblă ca melița!

7. Lunea, marțea, n-am lucrat,

A ține post n-am apucat.

Miercurea e sărbătoare,

Că scapă de multe boabe,

Apoi joile-s legate,
N-oi lucra, să-mi fac păcate.

Vinerile le cinstesc
Și nu mă prea ostenesesc.

Sâmbăta când aș lucra,

Gata-i popa cu toaca,

Să-nceapă vecernia.

Stai, părinte, nu toca,

Că eu încep a lucra.

Sursă: Ciupe Ancuța din localitatea Chinteni, județul Cluj

DATINI ȘI OBICEIURI ROMÂNEȘTI, PETRECUTE ÎN SERILE DE IARNĂ

Grădiniță cu P.P. Albă că Zăpadă, Cluj-Napoca
Prof. Înv Presc. Sabău Monica

"Nimic nu-i mai frumos, mai nobil, decât meseria de educator, de grădinar de suflete umane, de călăuză a celor mai curate și mai pline de energie mlădițe"(D. Almas).

Nevoia aprofundării pe copii să prețuiască și să respecte obiceiurile și tradițiile în care s-au născut, să-i învățăm să iubească meleagurile natale, portul românesc și pe români. Să le sădim în suflet aceste elemente definitorii ale identității neamului românesc fără de care nu am mai putea ști de unde venim și cine suntem de fapt noi românii pe acest pamânt.

Să-i ajutăm pe micuți să înțeleagă imensitatea tezaurului nostru folcloric în care artă populară românească este o minunată oglindă în care se reflectă cu cea mai mare intensitate frumusețea României, istoria și mai ales sufletul neamului.

În calitate de educatori suntem obligați să facem din creația noastră populară o carte de vizită cu care să batem la portile cunoașterii și cu care vom fi primiți și apreciați fără îndoială oriunde în lume.

Copiii se lasă purtați și pot fi modelați în așa fel încât pe fondul lor afectiv să se așeze elementele cunoașterii artistice care vor imprimă gândirii lor anumite nuanțe, ce vor îmbogăți substanță viitoarei activități individuale și sociale prin implementarea unor momente unice în cadrul unor serbări, transpuse într-un cadru de poveste.

Toți participanții, protagoniști, cât și spectatori regăsească atmosfera caldă de acasă, sau de la bunici, cu colinde, povești și ghicitori lângă bradul de Crăciun, în cadrul șezătorii pregătite. Sunt puse în scenă frumoasele tradiții românești legate de sărbătoarea Nașterii Domnului. Copiii colindă, împodobesc bradul și vor exersa meșteșuguri străvechi precum torsul, brodatul, croșetat, vor ura, vor spune zicători, vor juca. Vor trăi o seară ca altădată, într-o atmosfera tipică de Crăciun românesc, ca de sărbători!

Portul meu cel românesc
E ușor ca să-l ghicești,
Fata-i îmbrăcată-n ie
Fata-i strânsă-n betelie,
La mijloc cu cingătoare
În obraji e ca o floare.

Iată-mă sunt românaș
Mama-mi zice puișor
Tata-mi zice că-s fecior
Mă îmbracă, mă gătește
Uite așa pe românește
Și așa mă duc la horă
Să-i aduc măicuței noră.

Decât să nu știi juca
Mai bine nu știi săpa,
Cine joaca și nu striga
Are-n gura mămăliga!

Du-mă Doamne și mă lasăui.iu.iu.iu.iu
Unde e fată frumoasăui.iu.iu.iu.iu
Și mă lasă sara-n casăui.ui.ui.ui
C-afară ninsoare-i deasă.....iu.iu.iu.

ROLUL ȘI IMPORTANȚA VALORILOR MORALE ÎN SOCIETATEA MODERNĂ

Leonte Violeta, Grădinița cu Program Prelungit Nr.8, Buzău
Lupu Adelina, Grădinița cu Program Prelungit Nr.8, Buzău

Valorile morale au fost întotdeauna pilonii fundamentali ai societății umane, ghidând comportamentul și interacțiunile individuale și colective. Într-o lume marcată de schimbări sociale și tehnologice rapide, discuția despre valorile morale devine din ce în ce mai relevantă. Acest referat explorează rolul și importanța valorilor morale în societatea modernă și impactul lor asupra indivizilor și comunităților.

A. Conceptul de moralitate: Morala se referă la seturile de principii, norme și standarde care guvernează comportamentul uman în ceea ce privește binele și răul, dreptatea și injustiția.

B. Caracteristicile valorilor morale: Valorile morale sunt considerate fundamentale pentru bunăstarea și coeziunea socială, fiind adesea asociate cu concepte precum integritatea, responsabilitatea și respectul pentru demnitatea umană.

Rolul Valorilor Morale în Societate:

A. Orientare morală: Valorile morale oferă un cadru moral și etic pentru luarea deciziilor și acțiunilor individuale și colective în diverse domenii, cum ar fi afacerile, educația și guvernarea.

B. Consolidarea coeziunii sociale: Valorile morale comune consolidează legăturile dintre membrii unei comunități și contribuie la construirea unui sentiment de încredere și solidaritate între oameni.

C. Promovarea comportamentului etic: Prin promovarea virtuților precum onestitatea, empatia și dreptatea, valorile morale încurajează indivizii să adopte un comportament etic și să se angajeze în acțiuni care să aducă beneficii altora.

Importanța Valorilor Morale în Societatea Modernă:

A. Întărirea relațiilor interumane: Respectul și înțelegerea pentru valorile morale comune facilitează comunicarea și relațiile sănătoase între oameni, reducând conflictele și promovând colaborarea.

B. Construirea unei culturi organizaționale sănătoase: În mediul de lucru, promovarea valorilor morale precum integritatea și echitatea contribuie la crearea unui climat de lucru pozitiv și la îmbunătățirea performanței organizaționale.

C. Dezvoltarea caracterului și a responsabilității individuale: Valorile morale încurajează dezvoltarea unui caracter puternic și a unei conștiințe sociale, ajutând indivizii să devină cetățeni responsabili și empatici în societate.

Provocări și Controverse Legate de Valorile Morale:

A. Relativism moral: Existența unor norme și valori morale diferite în diverse culturi și subculturi poate genera controverse în interpretarea și aplicarea acestora în diferite contexte sociale și individuale.

B. Evoluția valorilor morale: Schimbările sociale și culturale continue pot duce la reinterpretarea și adaptarea valorilor morale tradiționale, ceea ce poate genera tensiuni și rezistență în societate.

C. Manipularea și instrumentalizarea valorilor morale: Unele grupuri sau organizații pot încerca să manipuleze sau să instrumentalizeze valorile morale în scopuri politice sau ideologice, subminând astfel integritatea lor și credibilitatea.

Promovarea și Conservarea Valorilor Morale:

A. Educația morală și formarea caracterului: Învățarea și promovarea valorilor morale în școli și în comunitate sunt esențiale pentru cultivarea unor cetățeni responsabili și conștienți.

B. Exemplul personal și leadershipul moral: Exemplul personal al liderilor și personalităților publice joacă un rol crucial în promovarea și consolidarea valorilor morale în societate.

C. Dialogul și angajamentul civic: Dialogul deschis și angajamentul civic în promovarea valorilor morale comune sunt esențiale pentru construirea unei societăți mai etice și mai armonioase.

Valorile morale reprezintă un pilon fundamental al societății umane și au un impact profund asupra comportamentului și interacțiunilor individuale și colective. Într-o lume în continuă schimbare, promovarea și conservarea valorilor morale comune devin din ce în ce mai importante pentru construirea unei societăți mai juste, mai înțelegătoare și mai prospere pentru generațiile viitoare.

Bibliografie:

1. Kohlberg, Lawrence. "The Philosophy of Moral Development: Moral Stages and the Idea of Justice." Harper & Row, 1981.
2. Gilligan, Carol. "In a Different Voice: Psychological Theory and Women's Development." Harvard University Press, 1982.

VALORILE ÎN EVOLUȚIA UMANITĂȚII

Manea Cristina,
Grădinița cu Program Prelungit Nr.8, Buzău

Valorile au fost fundamentale în dezvoltarea și evoluția umanității de-a lungul timpului. Ele sunt principii sau calități considerate de oameni ca fiind demne de respect și dorite să fie urmate în viață. De-a lungul istoriei, societățile au pus în valoare diverse principii, iar aceste valori au influențat comportamentul, cultura și progresul umanității în diferite moduri.

I. Evoluția Valorilor de-a Lungul Istoriei Umanității:

A. Valori în societățile antice:

1. Respectul pentru divinitate și zei.
2. Valorile etice, precum onoarea și curajul, în societățile antice grecești și romane.

B. Valorile religioase în Evul Mediu:

1. Creștinismul și valorile sale morale, precum mila și compasiunea.
2. Etica islamică și respectul pentru legile lui Allah.

C. Renașterea și Iluminismul:

1. Emanciparea individului și promovarea raționalității și libertății individuale.
2. Valorile științifice și umaniste, precum cercetarea, toleranța și libertatea de gândire.

D. Modernitatea și epoca contemporană:

1. Progresul tehnologic și economic, cu accent pe inovație și eficiență.
2. Drepturile omului, egalitatea și justiția socială.

II. Importanța Valorilor în Societate:

A. Coeziunea socială și identitatea culturală: Valorile comune consolidează legăturile între membrii unei comunități și definesc identitatea lor colectivă.

B. Orientare morală și comportament etic: Valorile oferă un cadru moral și etic pentru luarea deciziilor și acțiunilor individuale și colective.

C. Sursă de inspirație și motivare: Valorile sunt adesea surse de inspirație pentru realizările umane și motivează indivizii să își depășească limitele.

D. Construirea unei societăți mai bune: Promovarea valorilor precum drepturile omului și justiția socială contribuie la construirea unei societăți mai echitabile și mai progresiste.

III. Adaptarea și Transformarea Valorilor în Timp:

A. Schimbări culturale și sociale: Valorile se adaptează și evoluează odată cu schimbările în societate și cu progresul umanității.

B. Globalizarea și diversitatea culturală: Interacțiunea între culturi și societăți aduce în contact diferite valori, conducând la schimbări și adaptări în modul în care valorile sunt percepute și practicate.

C. Reevaluarea și reinterpretarea valorilor tradiționale: Unele valori tradiționale sunt reevaluate în lumina progresului social și moral, iar unele sunt reinterpretate pentru a se potrivi cu contextul contemporan.

D. Importanța educației și dialogului intercultural: Educația și dialogul intercultural joacă un rol crucial în promovarea înțelegerii și respectului pentru diversele valori și perspective culturale.

Valorile au fost și continuă să fie piloni fundamentali în evoluția umanității. Într-o lume în continuă schimbare, înțelegerea și promovarea valorilor comune, împreună cu adaptarea lor la noile contexte și provocări, sunt esențiale pentru construirea unei societăți mai echitabile, mai înțelegătoare și mai prospere pentru generațiile viitoare.

Valorile reprezintă fundația morală și culturală a societății umane și au jucat un rol crucial în evoluția umanității de-a lungul istoriei. Într-o lume caracterizată de schimbare rapidă și diversitate culturală, promovarea și conservarea valorilor comune, împreună cu adaptarea lor la noile provocări și contexte, rămân esențiale pentru construirea unei societăți mai echitabile, mai înțelegătoare și mai prospere pentru generațiile viitoare.

Bibliografie:

1. Fukuyama, Francis. "Identitate: Timpul nostru este noul său capital". Scribner, 2018.
2. Taylor, Charles. "Sursa binelui: O interpretare a istoriei morale". Harvard University Press, 2000.

COLINDĂM, PE IISUS ÎL LĂUDĂM !

Mureșan Loredana-Marcela – Prof. învă. preșcolar
Grădinița cu Program Prelungit Lizuca, Cluj-Napoca

1. Astăzi prorociirile,

Și toate scripturile

Despre Mesia, Hristos,

Toate s-au plinit frumos.

4. Care cu sfințenie,

A covârșit cetele;

Cetele cele de sus,

Fiind Maica lui Iisus.

2. Căci Mesia cel dorit

Astăzi în lume-a sosit.

În lume-a venit Domnul

Să mântuiască omul.

5. Lui Iisus cel luminat

Mielușel nevinovat,

Pe care Irod cerca

Să-l taie cu sabia.

3. Din Fecioara Preacinstită

De Dumnezeu dăruită,

Care din veci e sfințită

Și de îngeri Preamărită.

6. Și măcar că a-ncercat,

Pe Iisus nu l-a tăiat;

Căci Tatăl l-a apărat

De Irod cel blestemat.

AL IUDEII ÎMPĂRAT

1. Al iudeii Împărat,

Într-o zi poruncă a dat,

Ca la locul de naștere

Să se-nscrie fiecare.

2. Iosif a mers să se-nscrie

Și el cu Sfânta Marie.

De la ei din Galileea,

La Betleem, în Iudeea.

3. Acolo, dac-au sosit,
Ceasul Maicii i-a venit,
Ca să-l nască pe Iisus
Tatăl nostru-n jos și-n sus.

1.Sosit-a praznicu iară
De care ne bucurăm,
Căci Iisus din cer coboară
Să se nască-n Betleem.

2. Dar Maria Maica Sfântă
Și Maica lui Dumnezeu
N-are loc să se odihnescă
Să nască pe Fiul Său.

3.Ei umblă din casă-n casă
Și nimenea nu-i lasă
Ei băteau din poartă-n poartă
Până din oraș ieșeau.

BIBLIOGRAFIE:

Ediție îngrijită de preot Ioan Goje, Colindăm, Doamne colind !, Editura. Acoperământul Maicii Domnului, Cluj-Napoca, 1996

SOSIT-A PRAZNICU IARĂ

4. E Iisus cel așteptat,
Pus în scutece-nfășat
Saltă fericit poporul:
S-a născut Mântuitorul!

4. La păstori ei cum sosiră
După ce se odihniră.
Cerul frumos strălucea
De o stea ce răsărea.

5. Steaua de la Răsărit
Se ducea spre asfințit.
Să le-arate la magi locul
Unde s-a născut Hristos.

6. Să se bucure oricine
De nașterea lui Iisus
Căci ne-a scos din focul veșnic
După cum prorocii spun.

OBICEIUL CAPREI ȘI URSULUI ÎN MOLDOVA

Chelmuș Maricica
Sc. Gimnazială Tg. Trotuș - GPN Tuta, Bacau

"Obiceiul caprei" este o tradiție înrădăcinată în cultura populară a Moldovei și a altor regiuni din România, specifică perioadei de sărbători de iarnă, mai ales în timpul Crăciunului și al Anului Nou. Această practică aduce în prim-plan colindatul, o formă de exprimare culturală și socială deosebit de apreciată în comunitățile rurale și urbane deopotrivă.

Grupurile de colindători, adesea compuse din copii sau tineri, sunt îmbrăcate în costume tradiționale, iar uneori folosesc măști reprezentând capre, elemente care adaugă un farmec aparte și o atmosferă de sărbătoare. Aceștia pornesc într-un marș vesel de la o casă la alta, colindând și interpretând cântece specifice sărbătorilor de iarnă.

În timpul prestației lor, colindătorii nu se limitează doar la interpretarea cântecelor, ci adesea improvizează dansuri și mici dramatizări, inclusiv reprezentări ale luptei dintre bine și rău sau scene inspirate din folclorul local. Acest aspect aduce o notă de dinamism și interactivitate în interacțiunea cu gazdele.

La finalul colindatului, gazdele îi întâmpină cu bucurie, oferindu-le colindătorilor bunătăți tradiționale sau chiar mici recompense financiare, ca semn de apreciere pentru eforturile lor și pentru a le ura noroc și prosperitate în noul an.

Obiceiul caprei reprezintă nu doar o formă de divertisment și distracție, ci și o modalitate de păstrare și promovare a tradițiilor și a valorilor culturale specifice comunităților locale. Această tradiție este transmisă din generație în generație, contribuind la coeziunea socială și la întărirea identității culturale a locurilor în care este practică.

„Obiceiul ursului” în Moldova este o tradiție populară ce se desfășoară în timpul sărbătorilor de iarnă. În cadrul acestuia, un grup de colindători, îmbrăcați în costume specifice, reprezentând ursul și domnitorul, merg din casă în casă, colindând și interpretând cântece de Crăciun. Această tradiție este încă vie și contribuie la păstrarea identității culturale a regiunii.

Obiceiul ursilor din Dărmanești este o tradiție populară din nordul Moldovei, specifică sărbătorilor de iarnă. În această tradiție, un grup de colindători îmbrăcați în costume specifice, care includ și personaje ale ursului și ale domnitorului, merg din casă în casă pentru a colinda. Aceștia interpretează cântece tradiționale de Crăciun și Anul Nou, adesea acompaniate de dansuri și dramatizări. Obiceiul este considerat un element important al identității culturale locale și contribuie la întărirea comunității și la transmiterea tradițiilor de la o generație la alta.

TOTUL E TRADIȚIE!

Prof.înv.preșc.Oprinoiu Adriana
GPN Vadu-Părului

Motto: " *Tot ceea ce nu avem de la naștere și ne va trebui când vom fi mari, ne este dat prin educație.*" J.J.Rousseau

Totul e tradiție, totul e ceea ce am moștenit de la strămoșii noștri și totul e cum vom reuși să păstrăm și să transmitem mai departe generațiilor următoare!

Poporul român așezat de veacuri pe aceste meleaguri a moștenit o bogată zestre spirituală. Bogăția lingvistică este cuprinsă în toate genurile literare ale creațiilor populare: doine și balade, basme și legende, proverbe și zicători, poezii. Bogăția spirituală mai cuprinde toate creațiile meșteșugarilor: ceramică, obiecte de lemn, țesături, cusături și broderii, dar și bucatele tradiționale.

Marea dragoste pentru cultura românească, dorința de a păstra peste veacuri câteva din tradițiile și obiceiurile locale, dar și regretul că prea puțini mai sunt aceia care încercă să transmită mai departe ceea ce este al nostru din străbuni, mi-a întărit convingerea să acord o atenție sporită activităților de familiarizare a copiilor cu unele elemente tradiționale culturale, religioase, istorice, considerând că aceasta este o datorie și o răspundere morală.

Mi-am propus să desfășor un parteneriat cu Centrul Județean de Cultură Prahova, pe tema: "Obiceiuri și tradiții populare ale românilor."

Pentru realizarea obiectivelor propuse este necesar ca noi, educatoarele, să atragem cât mai multe persoane, părinți, muzeografi, bibliotecari, interpreți de muzică populară, pentru a putea familiariza copiii încă de la vârsta preșcolară cu valorile moral-etnice și civice ale folclorului românesc tradițional: obiceiuri, tradiții, datini.

În cadrul colaborării grădiniță- familie- Centrul Județean de Cultură Prahova, este importantă pentru această latură a educației: educația pentru valorile spirituale, în cadrul căreia aflăm care ne sunt rădăcinile, care este specificul nostru românesc, pentru a ne face viața mai frumoasă, un mod ideal de a ne petrece timpul liber.

Copiii sunt învățați să înțeleagă, să participe la manifestări specifice țării noastre, să dorescă să le cunoască și să fie cei care le perpetuează. A participa la astfel de evenimente înseamnă a-i determina pe copii la o comportare deosebită, să pătrundă ascultând și văzând, să înțeleagă și să cunoască aceste tradiții, a-i sensibiliza pe copii în direcția cunoașterii tradițiilor zonei în care locuiesc.

Apropiind copiii de cunoașterea folclorului putem spune că am deschis o poartă spre cunoașterea interioară, întrucât obiceiurile și tradițiile populare exprima pe fiecare individ al neamului din care se trag.

Arta populară românească, reprezintă pentru mulți dintre noi o simfonie de culoare, de ritm, de muzicalitate, reprezintă încredere, speranță, bucurie, viață și lumină.

Prin acest proiect susținut la vârsta preșcolară, ne-am dorit să nu lăsăm să treacă pe lângă noi aceste frumuseți cuprinse în obiceiurile și tradițiile românești fără să le inoculăm și în sufletele copiilor.

Folclorul este pentru poporul român depozitul a ceea ce înseamnă tradiție, obicei și artă. Am încercat să transmitem și să păstrăm tradițiile prin toate acțiunile desfășurate cu ocazia diferitelor evenimente: 1 Decembrie, serbarea de Crăciun, 24 Ianuarie, 8 Martie, 1 Iunie.

Pentru ca tradițiile noastre românești să rămână în sufletul copiilor serbarea de Crăciun a cuprins întotdeauna colinde, scenete legate de nașterea Domnului Iisus, dansuri populare, sorcova, plugușorul, iar la aceste evenimente copiii au purtat costumul național, deoarece portul românesc este o expresie a identității și tradițiilor culturale ale poporului român. Portul românesc este încă păstrat și promovat încă de la vârsta preșcolară, reflectând diversitatea și bogăția istorică a țării.

Cu toate acestea, educația nonformală își are rolul ei, sprijinind eforturile celor care doresc sporirea coerenței procesului instructiv-educativ: educația permanentă și orientarea prospectivă a educației.

Tradițiile sunt importante pentru a stabili conexiunile culturale și sociale între oameni și pot oferi un sentiment de continuitate și identitate în comunități.

Bibliografie:

Revista învățământului preșcolar, nr.3, 2007

Ghinoiu Ion, *Mica enciclopedie de tradiții românești*, editura Angora, București, 2008

ȘEZĂTOARE DE CRĂCIUN – PROGRAM DE SERBARE

Pater-Enache Ștefania-Mirabela, prof. învățământ preșcolar
Grădinița nr. 34, București

Gazdele, îmbrăcate în costume populare, aflate pe scenă, îi primesc pe colindători în casă și îi poftesc lângă sobă să se încălzească. Colindătorii, îmbrăcați și ei în costume populare, urcă pe scenă cântând „Pe podele de nuiel”, aducând cu ei felinare, se așează apoi în semicerc în jurul sobei lăsând felinarele pe ștergar.

Colindător: Hei! Hei! Hei! Măi frățioare! / Și buni gospodari, / Este seara mare, / De v-ați strâns cu mici, cu mari!

Colindător: Ne-am strâns, ne-am strâns, / E seara de Crăciun / Și așa face acuma / Tot omul bun!

Colindător: Și vine moșul bun, / Nu știi? / Și are un sac mare / Plin cu jucării!

Colindător: Unde este Moș Crăciun? / O mai fi încă pe drum? / Și-o face loc prin zăpadă, / Vântu-a troienit-o toată!

Colindător: Suflă greu printre troiene, / Nu se lasă, orice-ar fi, / Și pentru copiii lumii / Aduce multe jucării!

Colindător: Vremea-i rea, omățul mare, / Și noi tot îl așteptăm. / Moșule unde ești oare? / Haide, haide să-l strigăm!

Toți colindătorii îl cheamă pe Moș Crăciun, apoi cântă „Moș Crăciun cu plete dalbe”. Gazdele pregătesc un scaun lângă sobă pentru Moș Crăciun apoi îl invită pe acesta în casă.

Gazdă: Uite! Numai fulgi de nea, / Drumu-i troienit! / A venit și vremea rea, / Ce viscol s-a pornit!

(se scutură de fulgi de nea și lasă jos cojocul din spate)

Gazdă: A-ngețat apa-n fântână, / Vai, ce ger e draga mea! / Stai să mă-ncălzesc oleacă, / Stau aicea pe podea. (vine cu găleata și o lasă la intare apoi își fracă mâinile)

Gazdă: Nu vă plângeți surioare, / Cântați, vă bucurați / Asta-i noaptea sfântă, / Pe Domnul lăudați!

Gazdă: Așa e, așa e / Noaptea asta-i de colindă, / Vino aici și cere, / La bunici e plin în tindă / De colaci, de nuci și mere!

Gazdă: Vin copiii olecuță / Să colinde și la noi? / Pe a lunii potecuță / Intră la vecini, și-apoi?

Gazdă: Uite-i! Ceața trece strada,/ Tropăind peste podeț/ Se înalță cât ograda/ Cântec lin și hoinăreț.

Colindător: În ajun de sărbători,/ Iată-i vin pocnind din bici,/ Cu buhai și cu tilinci!

Gazdă: Frumos mai arde focu-n vatră,/ E cald și bine în casă!/ Să-i invităm pe toți de-ndată/ Să-i punem și la masă!

Colindătorii: Primiți cu colinda?

Gazdele: Da!

Toți colindătorii cântă „Scoală gazdă din pătuț“.

Gazdă: Ce frumos mai urați!/ Să vă dăm un colacel,/ Și de cântat mai cântați/ Duios și frumușel.

Gazdă: Aceasta-i seara Ajun,/ Veniți cu Moș-Ajunul/ Că Domnul Sfânt se naște azi,/ Cum știe tot românul!

Gazdă: Colindul e un cântec sfânt/ Primit din moși-stămoși,/ Purtat pe ulițe de nea,/ De mulți copii frumoși.

Gazdă: Veniți, veniți, a colinda,/ Și pe la case a ura/ Doamne, binecuvântează/ Casa care o urează!

Gazdă: Din an în an noi vom cânta/ Colinde de Crăciun/ Și slavă lui Hristos vom da,/ Fiului sfânt și bun!

Gazdă: Flăcăi cu Steaua au venit,/ Acum la noi în casă/ Cântați mai tare, măi voinici!/ Că avem covrigi și mere multe!

Toți colindătorii cântă „Steaua sus răsare,, apoi gazdele poftesc colindătorii la masă, unde primesc covrigi, mere și nuci.

Colindător: Stați, mai stați, nu vă sculați/ Ca-am adus din munții-nalți/ Chiar aicea la urat,/ La cântat, la colidat.

Colindător: Și am dus-o la câmpie/ Jocul nostru să îl știe,/ Capra noastră norocoasă/ Să vă dea belșug în casă, măi!

Un colindător joacă „Capra,, timp în care ceilalți colindători rostesc versurile.

Colindător: Foaie verde și-o alună, i-ați căpriță sara bună!/ Sănătate gospodari, la anul și la mulți ani!

Colindător: Ia pocnește măi din bici!/ Să-i strângem pe toți aici,/ Să asculte-un plugușor/ Să le-aducă belșug mult/ Până la anul viitor!

Colindător: Când biciul se lovește/ Plugușorul se pornește/ Tare! Tare! Măi flăcăi!/ Să pornim plugul cu boi, măi!

Toți colindătorii coboară de pe scenă și rostesc versurile „Plugușorului“ luându-și rămas-bun de la gazde.

Colindător: Turtureaua gerului,/ Sus în-naltul cerului/ Tot cântă și ciripește/ Și la gazdă se gândește!

Colindător: Tot la gazdă ne-a gândit/ Și de urat ne-am gătit/ Și-am pornit din casă-n casă/ Să găsim gazdă aleasă!

Colindător: Gazdă-aleasă am găsit/ Sus, flăcăi, să-i mai urăm!/ Grâu brazdă deasă/ De belșug să-i dăm!

Colindătorii ies în față, iau grâu din coș, îl aruncă către gazde și rostesc versurile: Să ningă,/ Săculețul cu grâu/ Să plouă,/ Să picure rouă./ Și grâu să-ncolțească,/ Bogat să rodească,/ Să aducă belșug/ Din brazdă de plug!/ Mulți ani să înfloriți/ Ca merii,/ Ca perii,/ În mijlocul verii!/ La anul și la mulți ani!

Gazdele iau sorcovele din coș, coboară de pe scenă, ies în față și rostesc versurile „Sorcovei“ către colindători.

Copiii colindători și gazde rostesc împreună către spectatori: Gazde bune, gazde mari/ Măi români, măi gospodari/ Nu uitați să fiți frumoși/ Că aveți copii sănătoși,/ Și-aveți ce pune masă/ Și unde vă-duce acasă!/ Nu uitați voi, oameni buni,/ De Hristos și de minuni!

Serbarea ia sfârșit, copiii colindători și gazde împărțind spectatorilor, din coșuri, covrigi, mere și nuci pe fundalul muzical „Colindița“.

Bibliografie:

1. Berușcă, A., Ghid metodologic al serbărilor școlare, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2010;
2. Motocan, A., E., Serbări școlare – Sugestii de realizare, Editura Rovimed Publishing House, Bacău, 2013;
3. Pârvu, O., Folclorul copiilor, Editura Aramis, 1999.

CÂNTECE DIN FOLCLORUL POPULAR

Roxana Precup, Profesor în Învățământul Școlar și Preșcolar
Grădinița cu Program Prolungit „Degețica”

Pă dealul lui Lilioru’

„Pă dealul lui Lilioru’

Pă dealul lui Lilior

Dragă Mărioară,

Te-am iubit doi ani și-o vară

Mere calu lu Ionu’

Mere calu lu Ion

Dragă Mărioară,

Te-am iubit doi ani și-o vară

Calu mere împiedecatu’

Calu mere împiedecat

Dragă Mărioară,

Te-am iubit doi ani și-o vară

Ion mere mor de batu’

Ion mere mor de bat

Dragă Mărioară,

Te-am iubit doi ani și-o vară

Da nu-i bat de băătură

Da nu-i bat de băătură

Dragă Mărioară,

Te-am iubit doi ani și-o vară

Că-i bat de fermecătură

Că-i bat de fermecătură

Dragă Mărioară,

Te-am iubit doi ani și-o vară

Da cine l-o fermecat

Da cine l-o fermecat

Dragă Mărioară,

Te-am iubit doi ani și-o vară

Mărioara din banatu'

Mărioara din banat

Dragă Mărioară,

Te-am iubit doi ani și-o vară”

Hondrolog

„Foaie verde siminog

Să jucăm un Hondrolog”

Uiuuiu!

Hondrologu știu juca

Pita n-o știu frământa

Uuu iu iu, uu iu iu!

Hondrologu știu să joc

Pita nu știu să o coc

Uiuuiu!

Stau feciorii lână joc

Ca butucii lângă foc

Uiuuiu!

Să poftim la voie bună

Cu tăt satu împreună!

Uiuuiuu!

BIBLIOGRAFIE: arhiva personală

SERBARE DE CRĂCIUN

Prof. Pușcașu Roxana Elena
Grădinița cu P.P. "Poienița", Cluj-Napoca

BĂIATUL: Oaspeți dragi ,bine-ați venit,
Astăzi noi ne-am pregătit
Obiceiul strămoșesc
Prin grai dulce românesc.
Anul care se termină
Ne-a găsit cu masa plină,
Casă nouă îngrijită
Pentru oaspeți pregătită

FETIȚA : Am pus pâine ,vin pe masă
Că astăzi din casă in casă
Iarăși vin colindători
Că asa-i de sărbători.
Noi gazdele primitoare,
Ne-am gătit de sărbătoare
Să primim colindători
Fete mândre și feciori.

(Un grup de colindători sosesc la ușă)

Un copil din grup: Să fii gazdă sănătoasă
Ne primești colinda noastră ?

GAZDA: Vă primim !
Vă primim !

Grupul de colindători : "Astăzi s-a născut Hristos "

FETIȚA GAZDĂ :Colinda a fost primită
Și acum e răsplătită
Cu mere și covrigei
Că așa e-n obicei.

Un copil din grup: Rămâi gazdă sănătoasă
Noi plecăm la altă casă
Iar la anul care vine

Ne-așteptați tot așa bine
Căci noi iarăși vom umbla
Pe la case a colinda.

(Grupul de colindători pleacă)

BĂIATUL GAZDĂ: Ce se vede-n depărtare ?

Parcă soarele răsare.
Este steaua lucitoare
Cea purtată de copii.

Copiii cu steaua: Gazdă bună și frumoasă
Ne primiți cu Steaua-ncasă?

GAZDA : Vă primim !Vă primim!

STEAUA : Steaua sus răsare

FETIȚA GAZDĂ : (Imparte mere si nuci la colindători)

Dragi copii , veniți la masă ,
Să primiți răsplata noastră!
Iar dacă ne-om aseza
Impreună-om colinda.

(Colindă împreună o colindă cunoscută.)

FETIȚA GAZDĂ : Foarte frumos ați colindat.Servim un pahar cu vin înainte de
plecare.

(Copiii pleacă spunând in cor : “Sărbători fericite”.)

BĂIATUL GAZDĂ: Dar la noi la sărbători,
Ne mai vin colindători.

Un grup de copii : (Sosesc trei băieți cu “Plugușorul”)
Primiți Plugușorul ! ?

GAZDELE : Primim ! Primim !

PLUGUȘORUL: Aho , aho , copii si frați ,

FETIȚA GAZDĂ: Pentru c-ați urat frumos
Ia luați un măr gustos
Și cozonac rumenit
Că-i de mine pregătit.

(Copiii pleacă urând gazdelor “Sărbători fericite ! “)

BĂIATUL GAZDĂ : Ce bine-i de sărbători
Vin mereu colindători ,
Dar ce e cu această larmă ? !

(La ușă se apropie capra împreună cu Țiganul și Țiganca)

CAPRA : Primiți capra ?!

GAZDA : Primim ! Primim ! Pofțiți înăuntru !

(Incepe jocul caprei , alături se află Țiganul și Țiganca care spune versurile următoare in timp ce sar și țopăie lângă capră)

CAPRA Ța , ța , ța căpriță ța

ȚIGANUL : Ieși țigancă de sub pat

Ia coșarca du-te-n sat

Adă ceva de mâncat.

ȚIGANCA : La țigan curechi îi place

Dar eu nu îl știu a-l face

La țigan trebe-i friptură

Dar țiganca nu se-ndură

GAZDA : Ați urat foarte frumos

Acum odihniți-vă puțin că tare ați obosit.

Ia luați câte un măr sau un covrigel !

Un copil : La masă ne-am asezat

Uratul am terminat,

Iară anul care vine

Să v-aducă numai bine.

Vin copiii cu Sorcova : Primiți cu Sorcova ? (copiii au in mână crenguțe de brad)

GAZDA : Primim ! Primim !

COPIII : Sorcova ,vesela

Un copil : Iar acum cu voie bună

Mic și mare împreună

Colindăm cu toți in cor

Colinda românilor

Colindă in cor : “Ce vedere minunată “

CRĂCIUNUL ÎN TRANSILVANIA

Prof. Înv. Preșc. Rusan Carmen-Lia
Grădinița cu P.P. Poienița, Cluj-Napoca

În Ardeal, sărbătorile de iarnă debutează pe 6 decembrie, de ziua Sfântului Nicolae, când copiii cuminiți primesc cadouri în ghetuțe, iar fetele frământă aluatul pentru plăcinte. Seara, tinerii din sat se întâlnesc și petrec până în zori. Pe vremuri, de Sfânta Lucia, pe 13 decembrie, bărbații îndeplineau un ritual menit să protejeze gospodăria de rele: mergeau prin casă purtând o tava cu jar, în care erau puse câteva crenguțe.

Crăciunul este una dintre cele mai așteptate sărbători de peste an, totodată fiind și perioada anului care ne face să ne dorim să fim mai buni, ne amintește de copilărie și de cei dragi. În legătură cu Nașterea Domnului, poporul român a păstrat timp de veacuri anumite tradiții, care se respectă cu sfințenie până în ziua de astăzi. Obiceiurile variază în funcție de zona geografică, tradițiile fiind diferite de la o zonă la alta.

Cu toate acestea, multe tradiții au rădăcini comune, însă de-a lungul timpului au fost influențate de către oameni. Printre tradițiile de Crăciun universale se situează împodobitul bradului, oferirea de cadouri și colindatul. Interesant este faptul că aceste tradiții nu se întâlnesc doar pe cuprinsul României, ci în întreg spațiul ortodox din Estul Europei. Lucrurile nu puteau sta altfel nici în Transilvania. Transilvănenii, în special, cei mai învârstă și cei din zona rurală, respectă cu sfințenie postul ce premerge Nașterii Domnului. Astfel, începând cu data de 15 noiembrie până în Ajunul Crăciunului, consumă doar alimente de origine vegetală. Abținerea alimentară trebuie să fie completată de milostenie și rugăciune. Nașterea Domnului este vestită tuturor prin intermediul colindelor, cântece încărcate de simboluri, care se fredonează doar în această perioadă a anului.

Locuitorii Transilvaniei îi primesc cu drag pe colindători, care doresc să anunțe Nașterea Domnului și care le urează gazdelor sănătate, belșug și alte urări de bine. Colindele nu rămân nerecompensate, colindătorii primind colaci, cozonaci, dulciuri, fructe și bani. Cei care pornesc prima dată la colind sunt copiii mici, probabil în dorința de a nu-i prinde noaptea la colindat. Aceștia rostesc colinde scurte, iar urările lor sunt acompaniate de clichete de clopoței. În unele zone ale Transilvaniei, colindătorii se numesc pitirei sau pitarai. Micuții colindători sunt urmați de grupuri de copii ceva mai mari, care organizează Steaua, Viflaimul, Irozii și Capra, fiecare membru al grupului având rolul său bine stabilit.

Cei care doresc să meargă cu **Steaua** își confecționează în prealabil o stea din lemn sau carton, în centrul căreia se lipește o icoană în care este reprezentată Nașterea Domnului. Pentru ca

steaua să aibă un aspect cât mai plăcut, copiii lipesc de stea și pamblici, fâșii de hârtie creponată și alte astfel de decorațiuni.

În cazul **Viflaimului**, colindătorii poartă cu ei, în miniatură, scena Nașterii lui Iisus. În vremurile trecute acești colindători erau recompensați cu fructe și colaci, însă în prezent acest obicei se pierde de la an la an, colindătorii primind bani.

Cu **Irozii sau Craii**, așa cum este numit obiceiul în unele zone ale Transilvaniei, pot merge doar băieții. Aceștia trebuie să fie costumați în magi, urmând ca o persoană din grup să-l simbolizeze pe Irod. Grupul astfel alcătuit joacă o scenetă, care amintește de răutatea lui Irod. În funcție de zonă, grupului i se pot adăuga un preot și un cioban. Tinerii care aleg să meargă cu capra au costume specifice și colindă din casă în casă, urându-le gazdelor, sănătate, prosperitate și noroc în anul ce urmează să vină. În unele părți ale Transilvaniei, se respectă tradiția spălării pe față cu apă de izvor, în care se pune un bănuț de argint. Se crede că astfel vor fi curați tot timpul anului, iar relele vor dispărea la fel de ușor precum curge apa.

În Transilvania se respectă și tradiția **Chematului Fetelor**. Tinerii ajunși la vârsta însurătoarei îmbracă straie populare și în prima zi de Crăciun pornesc pe la casele fetelor necăsătorite spre a le invita la o petrecere ce are loc în a doua zi de Crăciun. Deși multe dintre tradițiile străvechi tind să se piardă, în Transilvania, mai ales în zona rurală, acestea sunt încă foarte bine încetățenite. Pentru transilvăneni, Crăciunul nu este doar o perioadă de relaxare și răsfaț culinar, ci este o sărbătoare încărcată de tradiții, obiceiuri și spiritualitate.

Bibliografie: <https://www.romania-travel-guide.com/attractii/traditii-locale/traditii-si-obiceiuri-din-transilvania.html>

SĂRBĂTOAREA PAȘTELUI CU OCHI DE COPIL

Prof. Fabian Agnes Helga

Grădinița cu P.P. Poienița/Cluj-Napoca

La preșcolari tradițiile și obiceiurile de orice fel este binevenită pentru a cunoaște și a înțelege obiceiurile și rolul important pe care-l au în viața oamenilor din cele mai vechi timpuri până în prezent.

Paștele este una dintre cele mai importante sărbători creștine. Paștele este și momentul în care ne curățăm casele și sufletele și devenim mai buni. Tradițiile și obiceiurile de Paște reprezintă alături de trezirea naturii la viață, o înviere a oamenilor după iarna grea și venirea primăverii.

Înrosirea și ciocnirea ouălor roșii este cel mai răspândit obicei creștin de Paște. Acestea sunt nelipsite de la masa încărcată din zilele de Paște și reprezintă o încântare pentru toata lumea, însă mai ales pentru cei mici.

O tradiție ceva mai recentă la români, iepurașul de Paște este cel care aduce ouă și cadouri pentru copii. Iepurașul vine cu un coș mare de ouă colorate și dulciuri.

Una dintre cele mai cunoscute obicei de Paște din Transilvania este „stropitul”. Obiceiul preluat de la maghiari spune că, în a doua zi de Paște, băieții, îmbrăcați în haine tradiționale, merg la familiile unde există fete și le stropesc cu parfum „ca să nu se vestejească”. Acest „stropit” este păstrat și în zilele noastre și reprezintă un motiv de reîntâlnire cu prietenii. Se spune ca fetele stropite vor avea noroc tot anul.

Un alt obicei inedit este păstrat în împrejurimile Sibiului. De Paște, se împodobeste un pom sau arbust. În loc de globuri, se agață oua vopsite, dar fără conținut. Pomul este așezat într-un ghiveci sau într-o vază, în funcție de dimensiunile sale, oferind un farmec aparte sărbătorii.

În unele zone din Transilvania, tinerii împodobesc bradul cu panglici colorate și le strecoară în curțile fetelor de măritat. Crenguțele împodobite reprezentau, în trecut, un ritual de curtare.

Simbolurile pascale iubite de către copii sunt tradiționalele ouă roșii transformate astăzi în ouă multicolor, cu desene, în ouă de ciocolată și drăgălașul iepuraș de Paște personaj mitic ce aduce mici daruri copiilor.

La cei mici o tradiție mai nou presupune vânatoarea de ou, unde sunt ascunse ouăle colorate și ou de ciocolată ori în tufișuri sau în casă și copiii trebuie să le caute. Cine găsește cele mai multe ou este câștigătorul.

Copiii trebuie să învețe de mici că Paștele este o mare sărbătoare creștină care semnifică învierea domnului Iisus Hristos, unde trebuie să participe alături de întreaga familie la ritualurile

specifice de Paște: să meargă la biserică, să ia lumina, să aducă lumina acasă, iar pe urmă, la masa de sărbătoare, să ciocnească oua rosii cu cei dragi și să manânce cozonac, pască și friptura de miel.

În preajma sărbătorilor Pascale trebuie să îi motivăm pe copii să facă fapte bune. Să ofere din puținul lor altor copii care au și mai puțin decât ei, să îi ajute pe cei vârstnici, să se abțină de la răutăți și de la vorbe urâte. În acest fel, îi obișnuim de mici să fie buni și să le pese de cei din jurul lor. A decora ouăle este o activitate de familie frumoasă și distractivă pentru toți, cei mari și cei mici. Deși tradițional ouăle se vopsesc doar în culoarea roșie, dar nu este nimic rău în a le oferi copiilor o distracție colorând și decorând ouă în diferite culori și modele.

Copiii nu pot pătrunde semnificațiile sacrificiului suprem și ale Învierii, însă au nevoie de elemente care fac din sărbătoarea pascală o sărbătoare iubită și plină de bucurie. Iar acestea sunt ouăle colorate și iepurașul!

Chiar dacă iepurașul nu este un simbol creștin străvechi și chiar dacă ouăle colorate și decorate în alte culori nu sunt tradiționale, acestea reprezintă simboluri pascale iubite de copii.

Trebuie lăsați, ca copiii să se bucure de obiceiurile precum decorarea frumoasă a ouălor și poveștile cu iepurași, să fie creat frumoase clipe vesele în familie în care se vopsește împreună ouă, se ascunde, se caută, se ciocnește și în care iepurașul vine cu mici surprize.

Este datoria noastră ca și dascăli, ca și părinți să educăm copiii pentru tradiții, obiceiuri ce aduce o frumusețe în viețile noastre și ale celor mici.

Bibliografie:

1. *Obiceiuri de peste an. Dicționar, prof. Ion Ghinoiu, Ed. Fundației Culturale Roâane, 1997*
2. „Sărbători și obiceiuri românești”, Ion Ghinoiu, Editura Elion, București, 2002

SERBARE – TRADIȚII DE CRĂCIUN

Prof. Înv. Preșcolar Piscoiu Daniela Daiana
Grădinița cu Program Prelungit „Floare de Iris” Cluj-Napoca

Gazda: Oaspeți dragi, bine-ați venit

Astăzi noi ne-am pregătit

Obiceiul strămoșesc

Prin grai dulce, românesc.

Gazda: La toată casa-i lumină,

La tot omu-i masa plină

Că-i sara Crăciunului

În casa românului.

Colindător: Ține gazdă masa-ntinsă

Și lumina-n geam aprinsă

Că-i vremea umblatului peste vatra satului.

Pe poteca de mătasă dintr-o casă-n altă casă

Să ne-adune bun cu bun Sfânta sară de Crăciun.

Toți: Bună sara', gazdă bună, Dumnezeu Sfântul 'te țină

Hai deschide porțile să primești colindele.

Colindător: Sărbătoarea cea frumoasă iată, v-a intrat în casă.

A venit cu bucurie întru mulți ani să ne fie.

S-a oprit întâi în tindă să vă spună o colindă

Și apoi în casa mare să vă spună o urare:

Să trăiți fericiți, să aveți tot ce vă doriți.

Viață bună, oi în strungă bani în pungă să v-ajungă.

Gazdă cât ai cheltuit, să-ți dea Domnul înzecit.

Toți: Să fii gazdă sănătoasă, mai primești colinda noastră?

Colindător: Ascultați colinda noastră și-apoi ne cinstiți la masă.

C-am ajuns cu toți Crăciunul, cum vru Dumnezeu Preabunul.
Fiului Său Să-i cântăm și în inimi Să-L purtăm.
Nașterea ta Doamne Sfinte, o vestim Hristos iubite.
Răsună glas de veselie prin toate străzile din sat
E semn că vin colindătorii cu gândul bun, cu suflet curat.

Gazda: Pofțiți la masă, dragi colindători
C-am pregătit de sărbători
Bucate alese, pâine bună
Cum e datina străbună.

Colindător: Ia ascultați voi gazde mari
Sculați români gospodari!
Că vă vin colindători noaptea pe la cântători.
Nu vă vin cu niciun rău, ci v-aduc pe Dumnezeu.
Dumnezeu cel mititel, mititel și-n fășețel.
Creștine dacă ești bun, totdeauna de Crăciun
Din puținul care-l ai și copiilor să dai.
La mulți ani cu sănătate
Să vă dea Domnul de toate!

Gazda: Mulțumim că ne-ați urat și pe noi ne-ați colindat.
Să vă răsplătim apoi, cum e datina la noi.
Luați colaci și mere dulci. Și de-aici covrigi și nuci
Și la anul de veniți, tot cu drag veți fi primiți.

Gazda: Dar la noi de sărbători, ne mai vin colindători!
Ce se vede-n depărtare? Este steaua lucitoare!

Crai: Trei crai de la răsărit spre stea au călătorit
Și-au mers după cum citim până la Ierusalim.
Și-au mers, au tot străbătut până la pruncul născut.
Ei cu toți s-au bucurat pe Hristos când l-au aflat.

Crai: În iesle jos, pe fân uscat se naște-al lumii Împărat

O mare stea a apărut, semn că Mesia s-a născut.

O, Isuse, prunc ceresc, toți creștinii te slăvesc.

Crai: Strat cu strat se-așterne neaua, colindăm și noi cu steaua

Fiul din Ierusalim, pe Mesia să-l vestim, oamenii să-nveselim!

Gazda: Dragi copii, veniți la masă

Să primiți răsplata noastră.

Iar dacă ne-om așeza, împreună-om colinda.

Gazda: Urarea a fost primită și acum e răsplătită.

Cu mere și covrigei că așa-i în obicei.

Toți: Primiți cu plugușorul?

Gazdele: Intrați cu toți, veniți! Că sunteți bine primiți!

Plugușorul: Aho, aho copii și frați! Stați puțin și nu mânați!

Lângă boi v-alăturați și cuvântu-mi ascultați.

Maine anu' se-nnoiește, plugușorul se pornește.

Și începe a ura, pe la case a colinda.

Iarna-i grea, omătu-i mare, semne bune anul are.

Doamne binecuvintează casa în care se urează.

Împliniri nenumărate, anul nou cu sănătate!

Plugușorul: În sfârșit am terminat plugușorul de urat.

Vă dorim toți împreună un an nou și viață bună.

Cu belșug și sănătate, să vi se împlinescă toate.

S-aveți zile tot senine și în anul care vine

S-aveți zile îndelungate, la mulți ani cu sănătate!

Gazdele: Mulțumim pentru urare, mult bine la fiecare.

Bibliografie

Andreianu M., Cruceană D., Nechita C. (2007) „Programe de serbări”, Pitești, Editura Diana

SERBAREA CRĂCIUNULUI DATINI ȘI OBICEIURI DE IARNĂ

Prof: Ciurduc Maria-Isabela
Grădinița cu P.P. Nr. 28 Sibiu

GAZDELE: o fetiță și un băiat. Toți copiii sunt îmbrăcați în costume populare

BĂIAT: Ai curățat casa? Ai pus pe masă bucate pentru colindători? Ai pregătit coșurile cu mere, nuci și covrigei?

FATA: Da! Casa e curată! Mere, nuci am pus pe masă, bradul e împodobit, colindătorii pot oricând să vină!

BĂIAT: S-aude gălăgie pe-afară, colindătorii încep s-apară! Hai ca să ne străduim cât mai bine să-i primim!

FATA: Vin copiii colindători în ajun de sărbători

Vin copiii voinicei cu glasuri de clopoței (intră fetele)

Fetele: Primiți colindătorii?

GAZDELE: Primim cu dragă inimă!

Fetele colindă: Dă-ne drumu gazdă-n casă /bis..

BĂIAT: Ați colindat frumos, poftiți în casă și vă așezați la masă!

FATA: Să va dau covrigi și nuci, c-așa-i obiceiul de la bunici!

BĂIAT: Frumos din partea voastră, c-ați venit în casa noastră!

Un băiat: Seara bună gazdă-aleasă și să fii și sănătoasă

C-ai ajuns Crăciun frumos, vesel și luminos

Pe la uși cu flori de ruj, la ferești cu flori domnești

Colinda să ne-o primești!

BĂIAT: Primim cu mare bucurie, c-ați venit la oameni de omenie!

(intră băieții)

Băieții colindă: Sculați gazdă nu dormiți, vremea e să vă treziți /bis...

Un băiat: Dă-ne drumu gazdă-n casă, c-afară plouă de varsă

Și mai pică picurele de pe garduri de nuiele;

Un băiat: Gazdă dacă nu ce crezi, ieși afară să ne vezi

Că de frig ne-am făcut verzi ca și iarba din livezi.

Un băiat: Nu ieși cu mâna goală, numai cu covrigi în poală
Cu cârnați sub subțioară și cu-un cabanos în oală.

Un băiat: Că ni calul necăjit și-ar fi bine potcovit
Cu potcoave de colac și cu cuie de cârnați.

Un băiat: Gazdă n-ar fi rău să fie și-o lecuță de răchie
Și-ar fi bun de Crăciun și-o lecuță de vin bun.

GAZDELE: Pofțiți în casă și vă așezați la masă, să vă dăm covrigi și nuci, c-așa-i obiceiul de la străbunici!

Un băiat: Ce fete frumoase avem aici! Fetelor, vreți să colindați cu noi?

Toți copiii colindă: Scoală gazdă din pățut, măruț mărgăritar...

FATA: Câte sărbători pe lume , ca Crăcinului n-are nume
După Crăciun ce urmează? Anul Nou și Bobotează

BĂIAT: Hai mai bine să ne pregătim și Capra să o primim!
(fetele vin în față împreună cu căprița)

O fată: Asta-i capra de la stână bună de lapte și lână,
Ța,ța, ța, căpriță ța, că numai boabe ți-oi da
Asta-i capra din oraș hrănită cu arpacaș
Ța,ța, ța, căpriță ța, că numai boabe ți-oi da

O fată: Sări căpriță pe-un picior , bucuria tuturor
Ța,ța, ța, căpriță ța, că numai boabe ți-oi da
Sari căpriță pe picioare să strigăm câte-o urare
Ța,ța, ța, căpriță ța, că numai boabe ți-oi da

O fată: Hai căpriță să plecăm și la alții să jucăm,
Ța,ța, ța, căpriță ța, că numai boabe ți-oi da
Și la anu care vine, să ne întâlnim cu bine
Ța,ța, ța, căpriță ța, că numai boabe ți-oi da

GAZDELE: Voi știți să colidați Steaua?

Toți: Da!! (un copil vine în mijloc cu Steaua, iar ceilalți se ridică în picioare și colindă)

Un băiat: Aho! Aho! Copii și frați,
Stați puțin și nu mânați și cuvântul mi-ascultați
Măine anul se-noiește, Plugușorul se pornește
Și începe a ura, pe la case a colinda
Ia sunați din zurgălăi, să ne-audă-n munți și văi

Hăiiiiii.....!

Un băiat: La mulți ani și la mai mare, Anul Nou care răsare

Să vină cu zestrea mare, să vină cu sănătate și cu case-îmbeșugate

Ia sunați din zurgălăi, să ne-audă-n munți și văi

Hăiiiiii.....!

O fată: Acum după ce-am urât, ne-apucăm de semănat

(aruncă cu boabe de grâu spre invitați)

Să trăiți, să înfloriți,

Ca merii, ca perii în mijlocul verii,

Ca toamna cea bogată, de roade îmbeșugate

La anul și la mulți ani (Fetele iau sorcovele și vin în față spre invitați)

Fetele: Sorcova vesela, să trăiți, să înfloriți...

Un băiat: Frunză verde lemn uscat

De urât ne-am săturat

Acum trecem la jucat (se joacă dansul popular Hora)

BĂIAT: Această serbare frumoasă

O-nchinăm cu bucurie și cu mare veselie,

C-am ajuns seara de Ajun și-a bătrânului Crăciun.

FATA: Am urât și-am colindat, tot ce-am știut v-am arătat

Să rămâneți sănătoși, sănătoși și bucuroși

C-ați ajuns ziua cea sfântă, când colinzile se cântă.

Toți colindă: Colindăm, colindăm iarna

Pe la uși pe la ferești

Colindăm, colindăm iarna

Cu colinde românești (intră Moș Crăciun)

SERBAREA POMULUI DE IARNĂ

Prof. Berechet Aurelia Raluca
Grădinița „Floare De Colț” București

Cântec: Ninge, ninge viscolește
Și zăpada mereu crește

Refren: Vântul bate, las' să bată
Noi ne jucăm cu zăpadă.
Vântul bate, las' să bată
Noi ne jucăm cu zăpadă.
Hainele ni se albesc
Obrăjorii se roșesc.

Refren:

Copil: Este frig și este ger
Cad fulgi albi de sus din cer
Văjâie și suflă vântul
Iarna a cuprins pământul

Copil: Peste tot e alb și pace
Ninge peste orașul meu
Mii de stele sclipitoare
Se opresc pe năsucul meu.

Piticot 2: Cerul azi e-n sărbătoare
Din el stele-au coborât
Ninge, ninge liniștit
Peste tot s-a așternut.
Mii de stele de argint
An de an de sus coboară
Și se lasă pe pământ
Dalbe stele lucitoare
Și de-odată mi se pare

Copil: Moș Crăciun la noi să vii
Cu cadouri la copii.

Piticot 1: Moș Crăciun e șmecher mare
Are multe buzunare
Și-o desagă în spinare
Ce-mi aduce moșul oare ?
Dacă-i spun o poezie
Moșu-mi dă o jucarie.

Fulg 1: Pe obraz, pe nas, pe umăr
Tot cad fulgii fără număr
S-a oprit în palmă unul
Iute, iute închid pumnul
Desfac pumnul, unde-i fulgul?
Am în mână un strop de rouă
Sau un bob de apă? Plouă ?
S-a topit în mâna mea
Ca o lacrimă de nea.

Zâna Iarnă: Zâna Iarnă vă salută
Bună seara, dragii mei,
Sunteți tare frumoși!
Am venit cu drag la voi
Am adus din cer de sus,
Fulgișorii albi de pluș.
Hai, treziți-vă, dansați
Căpușoarele sculați.

Că e raiul pe pământ.

Iarna intră în scenă urmată de fulgii de zăpadă (pe fond muzical)

Dansul fulgilor (panglici albe)

Fulgul 2: Nu mă știți ?

Eu sunt Fulguța

Din steluțe mi-e rochița

De mă-nvârt o dată bine

Alb covor aștern copile.

Piticot 2: Coborât-a deodată

Lângă peștera săracă

Îngerași frumoși curați.

Păstorii s-au bucurat.

Îngerii dansează.

Îngeraș 1: Vestea bună aduc în țară,

Duhul Sfânt când se coboară

Sfânta Fecioară Maria

Vrea să-l nască pe Mesia.

Piticot 1: Prin zăpada cea pufoasă

Greu mai nimeresc cărarea

Iepurașul care aleargă

Spre a-și spune lui cântarea.

Iepuraș 1: Mic și drăgălaș

Și-am venit la voi

Ca să vă vestesc

Că Moșul cel bun

E la poartă acum.

Iepuraș 2: Aveți puțină răbdare

Moș Crăciun e la intrare

Hai, aplaudați acum

Ca să intre Moș Crăciun.

Moșul: Măi babo, vin colindătorii! Ai pregătit darurile pentru ei?

Baba: Le-am pregătit! Mai știi ce frumos era când mergeam cu colindul?

Moșul: Azi sosesc colindătorii! Lasă amintirile și ai grijă de covrigi!

Toți: Colinde, colinde,

E vremea colindelor!

Colinda: Bună dimineața la Moș Ajun !

Refren: Bună dimineața la Moș Ajun!

Ne dați ori nu ne dați,

Am venit și noi odată

La un an cu sănătate,

Ne dați, ne dați ?

Domnul Sfânt să ne ajute

La covrigi și la nuci multe

Refren:....

Toți: Colinde, colinde

Copil: Sculați, sculați boieri mari,

E vremea colindelor!

Că vă vin colindatori

Noaptea pe la cântători.

Copil: Foaie verde, lămâiță

Nu vă vin cu nici un rău,

Noi suntem la grădiniță

Ci v-aduc pe Dumnezeu

Și plecăm să colindăm,

Și se roagă să trăiți,

Pe la case să urăm!

Și ca pomii să rodiți!

Frunză verde de secară

Toți: La anul și La mulți ani!

Ieși babuță pân-afară.

BIBLIOGRAFIE:

- Comișel E. – 1967, „Folclorul perioadei de iarnă”, Universitatea București
- Medan V. – 1980, „Folclorul copiilor”, Cluj Napoca
- Popa S. – 1981, „Obiceiuri de iarnă. Folclor muzical din repertoriul copiilor”, Editura Muzicală, București
- www.tradiții.ro

SIMBOLISTICA ÎN OBICEIURILE ȘI TRADIȚIILE ROMÂNEȘTI

Stan Anca Ioana,
Grădinița P.P. "Poienița", Cluj-Napoca

Încă din vremuri străvechi oamenii și-au creat obiceiuri și tradiții ce s-au perpetuat în timp, ascunzând înțelesuri profunde, despre relațiile interumane și despre relațiile oamenilor cu natura. Prin astfel de manifestări, oamenii din diverse zone ale țării noastre, au încercat să dea însemnătate anumitor momente sau întâmplări din viața lor. Lumea mirifică a spațiului rural, cu obiceiurile ei, vine din vremuri de demult, cu un farmec ce ne fascinează și totodată parcă mai mult decât până acum, ne determină să transmitem generațiilor viitoare această moștenire culturală.

Symbolismul obiceiurilor românești legat de evenimentele existenței umane și al ciclicității schimbărilor în natură, vine să îmbogățească moștenirea unor credințe de bunăstare și sănătate a membrilor unei comunități. Prin modul de exprimare, de manifestare diferit, specific unei zone a țării, oamenii au marcat sărbători religioase, munca agricolă, factori de mediu, diferite momente importante din viața omului. Ritualuri magice s-au împletit cu practici religioase, creând o multitudine de obiceiuri cu diverse semnificații și implicații în viața fiecărei familii și a așezării umane. În timp, au pierit obiceiuri ale căror sensuri s-au pierdut și astfel au ieșit din tradiție. Întotdeauna însă, obiceiurile practicate au avut o rațiune de a fi, au caracterizat spiritualitatea satului.

Legat de tradițiile și obiceiurile nașterii la români, se poate spune că, credința în Ursitoare, în puterea lor de a croi soarta fiecărui om, a fost și mai este încă răspândită și înrădăcinată în sânul poporului român, aceasta fiind o moștenire de la romani. Se crede în existența celor trei zâne care vin în nopțile fără soț din prima săptămână de viață a copilului nou-născut și-i prezic soarta. În timpurile străvechi ursitoarele erau văzute și auzite cum ursesc de către moașa care supraveghea noul născut și pe mama acestuia. Deoarece moașele au dezvăluit acest secret, în zilele noastre se spune că, ele nu mai au acest dar.

În unele zone din Transilvania, există încă tradiția că moașa care ajută la nașterea copilului, să-i pună în camera copilului, după ce ajunge acasă, pe o pânză albă nouă, un "blid" cu făină de grâu cernută, sare, o pâine, un bănuț și un caier de lână. După 3 zile și 3 nopți, dacă ursitoarele au venit, moașa și părinții copilului vor vedea urma lăsată de ursitoare pe făină.

În Banat, Moldova și Țara Românească, la 3 zile după nașterea copilului, se dă o "cină a ursitoarelor" cu pâine, o găină, vin și 3 bănuți, ele fiind bine ospătate și plătite, vor fi mulțumite și

astfel se crede că vor ursi o soartă bună copilului. În Bucovina, moașa, la lăsatul serii, pune în camera copilului o lumină, pentru a arde toată noaptea, considerându-se că ursitoarele sunt mulțumite când găsesc această lumină și îi ursesc copilului o soartă mai bună.

Tradițiile legate de botezul copilului sunt încă foarte puternice la români. În tradiția românilor din Transilvania, Banat și Oltenia, rolul moașei la botez este foarte important. Ea duce copilul la biserică și spune "duc un păgân și voi aduce un creștin", iar la întoarcere spune "am dus un păgân și am adus un creștin". Nașii, când iau copilul de la moașă, pun un ban de argint jos pentru a o plăti. În Oltenia, tradiția merge mai departe, pentru că moașa copilului merge apoi în ziua de Sf. Vasile la casa copilului cu un colac și un ban de argint, cadouri pentru copil și părinți, și cu colacul pus pe capul copilului îl dă de grindă, urându-i acestuia să crească mare, sănătos și cuminte. Ulterior moașa este invitată la masă și ospătată cu mare cinste.

În unele sate, credințele legate de prima baie a noului născut se perpetuează și acum, astfel că în apa primei băi, se pune:

- Busuioc - ca să fie atrăgător copilul, mai ales dacă este fată
- Grâu - să fie cinstit
- Mărar - să fie plăcut ca mărarul în bucate
- Mentă și romaniță - să crească ușor și să fie sănătos
- Măciulii de mac - ca să doarmă bine
- Semințe de cânepă - ca să crească repede
- Pene - ca să fie ușor ca pana
- Apă sfințită - ca să fie copilul curat ca aceasta
- Lapte dulce- ca să fie alb ca laptele
- Ouă - ca să fie sănătos și plin ca oul
- Bani - ca în viață copilul să aibă parte de avere.

Moașa, după ce scoate banii, pune apa de la baia copilului la rădăcina unui măr sau păr pentru a crește copilul frumos și sănătos ca pomul respectiv, apoi se așază pe covata întoarsă, iar femeile o înconjoară de 3 ori, dansând și chiuind. După toate acestea, moașa trebuie să sară peste covată, cântând și provocându-le pe nepoatele care-și doresc un copil astfel:

"Hai, săriți peste covată,
S-aveți și voi câte-o fată
Dar săriți mai 'nălțișor,
S-aveți și câte-un fecior"

După aceea, copilul este dus nașilor, care-i pun bani pe piept, apoi i se dă mamei, care este cinstită cu un pahar de rachiu. De-alungul copilăriei mici, cand copilul trecea printr-o boală grea sau printr-o primejdie, exista obiceiul ca, copilului să i se schimbe numele în Ursu sau Lupu. Se credea astfel că pe viitor copilul nu va mai fi "recunoscut" de respectiva primejdie. Acest obicei implica și ideea "mortii și a reinvierii" copilului.

Există o tradiție legată de precizarea sexului copilului de către moașă: aceasta pune pe un fir de păr o verighetă de la o nepoată sau nevestă care a fost domnișoară la cununie și care a fost slujită la biserică. Aceasta se va întinde pe pat. Se va ține firul nemișcat deasupra burții femeii. Dacă firul se balansează dintr-o parte în cealaltă, fătul este băiat, iar dacă mișcarea este circulară este fată.

Omul, în viața de pe pământ, trece prin trei momente foarte importante: botezul, nunta și înmormântarea. Toate trei au o legătură deosebită cu viața religioasă a omului, dintre acestea primele două sunt considerate Sfinte Taine. Nou născutul, este botezat pentru a se curăți, a se spăla de păcatul strămoșesc moștenit de la Adam și de la celelalte păcate săvârșite până atunci, intrând în stare harică. Când ajunge la maturitate, el se va despărți de mama și tatăl său și își va lua soție. Evenimentul este consfințit prin nuntă, prin Sfânta Taină a Cununii. La bătrânețe, omul moare și va fi îngropat creștinește, cu slujba religioasă și, de obicei, se predica, câteva cuvinte despre cel trecut în viața de apoi.

Ceremoniile de înmormântare sunt moștenite tot de la romani. Aceștia puneau în fața casei unde exista un mort un chiparos, copac ce nu mai putea imboboci după ce a fost tăiat. Coloniștii romani din Dacia nu au găsit acest copac și obiceiul a fost ușor modificat, folosindu-se, în regiunile de munte, un brad, iar în cele de câmpie un pom. Dacă cei din familie nu pot să plângă, angajează ca și strămoșii lor romani o bocitoare. Dacă omul bolnav e pe patul de moarte, familia cheamă preotul pentru a-i face o slujbă de maslu, a-i citi din Biblie, pentru ca sufletul să iasă mai ușor din corp. După deces, când corpul este încă nerăcit, este îmbăiat și îmbrăcat cu hainele cele mai bune și așezat în sicriu. Neapărat se aprinde o lumânare, lumina care să -l ajute să se orienteze mai bine în întunericul lumii de dincolo, pe care unele basme românești o numesc lumea albă. Cei care au murit fulgerător sau undeva în străini, vor avea parte de slujbe de pomenire cu totul speciale. În ziua de 21 noiembrie, numită popular și Ovidenie, sunt pomeniți cei care au murit fără lumânare, cei care s-au sinucis sau au murit departe de țară, crezându-se că lumina aprinsă în această zi va veghea întotdeauna sufletul în lumea de dincolo. Din păcate multe din obiceiurile tradiționale romanesti se mai pot întâlni doar în spectacole sau festivitati. Pierderea identitatii si patrimoniului traditional românesc este în pericol deoarece populatia rurală actuală trece printr-o emancipare efervescentă. De noi, de fiecare, depinde valorizarea acestei moșteniri și perpetuarea acesteia, noilor generații.

Bibliografie:

<https://vatra.ro/blog>

<https://luceafarul.net/traditia-simbol-al-spiritualitatii-spatiului-romanesc>

<https://cimec.ro/Etnografie/Antonescu-dictionar/Dictionar-de-Simboluri-Credinte-Traditionale-Romanesti-c.html>

MEȘTEȘUGURI TRADIȚIONALE ROMÂNEȘTI

Cucura Maria Raluca, profesor pt învățământ preșcolar
Grădinița cu p.p.Poienița, Cluj-Napoca

România este o țară cu multe tradiții încă vii, dar și cu multe apuse, unele dintre acestea fiind chiar abilități pe care le aveau strămoșii noștri, dar pe care noi le-am pierdut. Deși în teorie astăzi nu ne mai sunt folositoare, meșteșugurile din trecut erau, mai presus de toate, o necesitate pentru a avea un trai decent. În zilele noastre, însă, au devenit atât o raritate, cât și o formă de artă. Ca element de cultură materială și spirituală, arta populară reflectă specificul național și are un profund caracter social, cu un rol bine definit în realizarea echilibrului dintre util și frumos, dintre cerințele utilitar-materiale și cele estetice.

Într-o epocă caracterizată de consumerism, unde totul e de-a gata, migala lucrului manual nu trezește curiozitate. Meșterii populari nu au cui transmite mai departe tainele meseriei, învățate din tată-n fiu. Conștientizând că identitatea unui popor stă în valorile și tradițiile sale, trebuie să încercăm să facem cunoscute copiilor datinile și meșteșugurile tradiționale.

1. Închistatul ouălor

La sat, înaintea Sfințelor sărbători de Paști, exista tradiția încondeierii ouălor, respectată cu sfințenie. În Săptămâna Luminată, în Joia Mare sau Sâmbăta gospodinele își pregătesc cele necesare. Cele mai albe ouă din cuiabar, ceara în care vor fi scăldate, culorile care vor da viață ouălor. Dacă în trecut culorile erau vegetale și se obțineau după rețete străvechi, astăzi sunt din ce în ce mai des folosite cele sintetice. Și nu în ultimul rând, chișița, instrumentul din lemn, ce are în capăt un smoc de păr, iar de el e legat un vârf metalic ascuțit, cu ajutorul căruia se pot desena motivele tradiționale. Cele mai întâlnite simboluri sunt crucea, coarnele berbecului, frunza, floarea de maceș, floarea Paștelui, spicul grâului, dar și figuri geometrice. Ouăle cel mai frumos închistate se pot admira în zona Bucovinei, unde mai există câțiva artiști dispuși să ducă mai departe acest meșteșug. Cunoscută arta încondeierii și regiunile Transilvania, Muntenia, Banatul sau Țara Bârsei. Pentru toți românii, ouăle încondeiate au un rol deosebit de important în perioada sărbătorilor pascale. Ouăle roșii se așează sub icoane, se ciocnesc festiv la masă și se dau de pomană. În dimineața de Paște, țărani își spală fața cu apă neîncepută, în care pun un ou roșu, pentru a fi tot anul frumoși și sănătoși. În Bucovina, cojile ouălor de Paște se aruncă în râu, pentru ca apa să le ducă la Blajini, ființe imaginare ce sălășluiesc la capătul lumii.

2. Olăritul

Pământul, apa și focul au prins viață în mâna românului. Din negura vremurilor, lutul a căpătat diverse forme și întrebuințări, ca pe urmă să fie pictat în culorile pământului și arse în cuptoare. Ceramica de la Cucuteni, descoperită în zona Iașului în anul 1884, stă mărturie acestui meșteșug milenar, olăritul. Pe vasele decorate cu simbolul spiralei predomină albul, roșul sau negrul. Cultura Cucuteni este una dintre cele mai vechi de pe teritoriul Europei, având o vechime de peste 6.500 de ani.

Meșteșugul olăritului avea în primul rând un rol practic, dar ceramica este folosită și în scop decorativ, în construcții sau pentru anumite ritualuri. Locuința țărănească cuprinde o varietate de vase de lut - oale, ulcioare, căni, strachini, chiupuri, blide, oale pentru ținut laptele, oale enorme în care se pregătea mâncarea pentru sărbătorile religioase, vase pentru flori, statuete, fluiere, jucării etc. Principalele etape ale preparării lutului înainte de ardere (curățire, dospire, frământare, modelare, uscarea, ornamentare), sunt sugerate de uneltele folosite: troaca, mezdreaua, cuțitoaia, fachieșul, și plotogul, cornul și gaița. Nu lipsește nici morisca de mână – râșnița utilizată pentru măcinarea fină a oxizilor de plumb și a nisipului sau pietrei ce intrau în compoziția smaltului aplicat pe vase între două arderi în cuptor. Din cadrul acestui instrumentar, un rol deosebit îl deține roata olarului sau roata pentru modelat.

2. Confecționarea măștilor

Confecționate din piele, blană, pânză, coarne și decorate cu ciucuri, mărgelile, clopoței, măștile alungă spiritele și dau curaj celui ce le poartă. Jocul măștilor este cunoscut încă din epoca precreștină, fiind de folos în ritualuri păgâne.

Astăzi, în satele românești, localnicii își pun măști în perioada colindului de sărbătorile de iarnă, de Paparudă, pentru a alunga ploaia sau la vreun alt eveniment ce aduce veselie sau tristețe. Printre cele mai cunoscute sunt capra, ursul. Măștile pot lua diferite forme de animale, personaje mitice, reale și sunt folosite în funcție de calendarul popular. În Țara Vrancei se confecționează măști din lemn, pentru Chiparus, obicei precreștin practicat în comuna Nereju în serile de priveghi, unic în lume și păstrat cu sfințenie.

Încheiere

Avem datoria de a face cunoscute aceste meșteșuguri copiilor, iar acest lucru se poate realiza fie prin organizarea unor ateliere, fie prin desfășurarea unui opțional la grupă. Realizarea acestor obiecte implică multă îndemânare, dezvoltă simțul estetic și oferă posibilitatea copiilor să se exprime prin artă. Așadar, pe lângă faptul că meșteșuguri vechi, tradiționale nu vor pieri, vor continua să existe, trebuie să avem în vedere contribuția pe care desfășurarea unor astfel de activități o are asupra dezvoltării personalității preșcolarilor.

Valorificarea elementelor tradiționale asigură artei populare românești, în ansamblu, virtuțile unei creații autentice valoroase, în care se oglindesc simțul pentru frumos, manifestat în egală măsură de proporțiile armonioase ale mobilierului, de linia clară și eleganța sobră a pieselor de îmbrăcăminte, de valoarea broderiilor, de rafinamentul cromatic al țesăturilor și de frumusețea formelor și ornamentelor ceramicii și delicatele dantelării ale creștăturilor în lemn, toate purtând pecetea vie a specificului zonal local. Constituindu-se de-a lungul secolelor prin neîntrerupta contribuție a numeroșilor creatori anonimi, arta populară a primit un caracter de permanentă continuitate și de o varietate surprinzătoare, întemeiată pe un fond unitar.

Interesul tot mai accentuat al lumii contemporane pentru lucrurile executate de mână și mai ales dezvoltarea turismului intern și internațional constituie motivații întemeiate pentru dezvoltarea în continuare a artei populare menite să asigure păstrarea specificului tradițional și a caracterului de autenticitate care individualizează și dă veșnicie unui popor.

Bibliografie

<https://www.scribd.com/doc/236565339/Mestesuguri-Traditionale-Romanesti>
<https://tribunaconsumatorilor.ro/mestesuguri-romanesti-de-mult-uitate/>
<https://momenteistorice.ro/mestesuguri-populare-romanesti/>
<https://turismclub.ro/mestesuguri-romanesti/>
<https://stiinta-pentru-toti.blogspot.com/2017/07/tesutul-mestesug-traditie-arta.html>
<https://www.crestinortodox.ro/datini-obiceiuri-superstitii/mestesuguri-traditionale-olaritul-118843.html>

ȘEZĂTOARE

NE SIMȚIM BINE-MPREUNĂ ȘI SUNTEM CU VOIE BUNĂ

Prof. Învățămint Preșcolar Ștefan Adelina Maria
Grădinița cu P.P. Alba ca Zăpada, Cluj-Napoca

Scena este aranjată redând interiorul unei case țărănești (cu scăunele, cu covoare tradiționale, pat tradițional cu scoarțe și perne, gardul din fața casei pe care este agățată o sită, legănuțul copilului, masă pe care este o vază cu flori și o farfurie cu pâine și sare, blide puse jos sub care sunt ascunse un cocean, o oglindă, un pieptene, o bumbișcă, un cărbune și alte obiecte de artă populară.)

Gazda: (Gazda matură prin casă, aranjează fața de masă, culcă copilul)
Bună ziua tuturor!
Bun găsit, dragi spectatori!
La Cluj v-am poftit
O serbare am pregătit.
Deși suntem cam puțini
Cu mult drag noi vă primim.
Nu suntem artiști vestiți, ci începători
Și cu noi, vă rog, să fiți îngăduitori!
Fiind o zi de sărbătoare, vă poftim la șezătoare!
(Intră fetele care aduc cu ele furci de tors, ștrincăneala, cusătura, gheme pentru depănat, lână de scărmanat.)

O fetiță: Bună ziua, gazdă aleasă!
Am venit la tine acasă
S-a dus vestea-n depărtare
Că aici e șezătoare.
Primește-ne gazdă-n casă
Că nu facem cale-ntoarsă.

Gazda: Bucuroasă c-ați venit!
De oaspeți m-am pregătit.
Obiceiul din stăbuni
Pâine și sare servim.
(Gazda servește fetele cu pâine și sare)
Dar hai, poftiți intrați
Pe scaune v-așezați.
Odaia-i încăpătoare
E loc pentru fiecare.
(Fetele se așează pe scaunele)

Toate fetele: N-au venit nici cu floare, hai să

O fetiță: Acum că ne-am așezat
Ne-apucăm și de lucrat.
De tors sau de scărmanat,
De cusut, de depănat,
Unele de ștrincănit,
De-i nevoie de sfârnit.
(Fetele încep lucrul.)

O fetiță: Vom cânta și vom dansa
Poezii vom recita
Ne simțim bine-mpreună
Și suntem cu voie bună.

Gazda: Unde sunt băieții oare
Ei nu vin la șezătoare?
Hai să vedem de-or veni
Și aici ne-om întâlni.

O fetiță: (Se ridică și ia o floare de pe masă)
Foaie verde de sulfină
Mi-a spus mie o vecină
Cum să fac feciori să vină.
(Merge la gard și-l scutură.)
Să scutur gardul
Să vină băiatul
Să n-aibă stare
Până la noi în șezătoare.
(Apoi se plimbă prin casă, rupe câte o petală de la floare și o aruncă pe jos.)
Veni-vor, n-or veni,
Cu ei ne-om întâlni.
(Spune aceste versuri în timp ce aruncă petalele pe jos.)

descântăm cu sita!

O fetiță: (la sita de pe gard pe care deapănă un fir de ață pe ea.)

Cum se-ntinde ața pe sită

Toți feciorii aici să vină.

În toate serile, din toate șezătorile.

(Apoi mai vine o fetita, se așează spate-n spate și rostogolesc sita de la una la cealaltă, printr picioare)

O fetiță: Hurduluc, butuc, pe Ion să-l aduc?

Cealaltă fetiță: Îl aduc, îl aduc!

(Jocul se repetă de 2-3 ori, spunând alte nume de băieți.)

Toate fetițele: N-or venit băieții nici cu sita, să încercăm și cu mătura.

(Două fetițe merg călare pe mătură prin casă)

Fetițele: Veni-vor, n-or veni, cu ei ne-om întâlni?

(Apoi bat cu mătura în gard.)

De n-or veni, boala rea i-o stropși

De n-or pleca, boala rea i-or călca!

Toate fetițele: Nu au venit nici cu mătura.

Gazda: Să-ncercăm și cu socul.

(la două bețe și le freacă deolaltă, parcă ar tăia cu fierăstrăul, stând în genunchi)

Soc soroc, să ne-aduci feciori la joc.

Că feciori de n-ai s-aduci,

Viață lungă n-ai s-apuci.

Vântul te va reteza,

Floarea și se va usca.

(Se aud băieții că vin.)

O fetiță: Vin, vin, vin! (Sare de bucurie și bate din palme.)

Un băiat: Deschideți porțile mari

La case de gospodari!

V-ați temut că n-om veni?

Dară noi suntem aici.

Bună ziua gazdă bună,

Multe sunteți împreună,

Multe fete-n șezătoare,

Fiecare ca o floare.

Cum le știe mama.

Și la gât mi-am pus mărgele

Tot din ale mamei mele.

Nu găsești oriunde te duci

Fete faine ca la Cluj.

(Apoi dăruiește gazdei un fir de busuioc)

V-am adus un fir de busuioc

Ca să vă poarte noroc.

(Gazda servește băieții cu pâine și sare)

Cântecul CÂND VII BADE-N SEZĂTOARE"

Când vîi bade-n șezătoare la, la. ..

Nu sta la usă-n picioare la, la...

Uită-te-n casă de-a rândul la, la...

Și te-asează unde ți-e gândul la, la...

De ți-e gându-n altă parte la, la...

Du-te bade mai departe la, la...

Că sunt multe șezători la, la....

Cu fete și cu feciori la, la...

(Băieții se așează lângă fete, le pupă și sfârnesc)

Un băiat: Am venit în șezătoare

Îmbrăcați de sărbătoare

lată-mă sunt românaș

Mititel și drăgălaș.

Tata-mi zice că-s fecior,

Mama-mi zice pușor.

Mă imbracă, mă gătește.

Uite așa pe românește:

Cu opinci, cu zurgălăi,

Cum stă bine la flăcăi.

Și cu cușma pe-o ureche

Ca să le fiu drag la fete

Și așa mă duc la horă

Să-i aduc măicuții noră.

Cântecul „ ROMÂNAȘUL"

O fetiță: lată-mă sunt româncuță

Cam micuță, dar drăguță.

În picioare-am opincuțe

Și la brâu port tricolor

Pe cap năframă cu flori

Poale mândre c-ale mele,

Mititele, frumușele,

Spuneți care fată mare se fălește că le are?

Am și șoarțe tot frumoase.

De-ar ploua ploaie cu foc,

Eu nu mă despart de joc.

Cântecul ROMÂNCUȚA" (cu negativ)

Copil: De cântat ați tot cântat
Hai acum și la jucat!

Dansul popular „CEARDAȘ ROMÂNESC”

Un copil: Foaie verde trei alune
Zicători cine ne spune
Sau proverbe că-s mai bune?

Toți: S-auzim, să ascultăm!
Tot cu ochii mari deschiși. (lepurașul)

Este mare , are coarne,
Ne dă lapte și smântână,
Brânză proaspătă și bună. (vaca)

5 pitici, 5 voinici,
Cât sunt ei de mititei
Faci cu ei tot ce vrei. (degetele)

Un copil: Hai mândruță să te joc,
Din călcâi să iasă foc.
Jocul nostru românesc
Eu aș vrea să îl pornesc.

Dansul popular „PURTATA”

Un copil: La drăguța jucăușă
Stă gunoiul după ușă.
La drăguța cea voinică
Spală oala o pisică.
Tot cu ochii în oglindă
Și gunoiul pân la grindă
Pe sub masă, pe sub pat,
De trei luni n-a măturat.
Și podeaua-i nespălată
Și cenușa stă sub vatră.

Cântecul „ LA OGLINDĂ”

Un copil: Cand aud toba cântând
Le las toate la pământ.
Las ușile ne-ncuiate
Și vitele neadăpate.
Cât e jocul de jucat ,
Eu tot nu m-am săturat.

Dansul popular „ BRAȘOVEANCA”

Un copil: Foaie verde și-o lalea
Hai să mai cântăm ceva.

Cântecul „ SUNT O FATĂ FRUMUȘICĂ”

Un copil: Pe la podul de la Cluj,
Măi bădiță să mă duci
Să aud cucul cântând
Și pe tine fluierând.

Un copil: Hai acuma fetelor,
Facem jocul blidelor.
Ursitul să ni- aflăm
Să râdem, să ne distrăm. (Fiecare fată ridică o
farfurie spune versuri despre obiectul găsit
dedesubt)

Fata 1: Un cocean de cucuruz
E sărac și e ursuz.

Fata 2: Oglindă, o ce frumos,
Dar păcat, e mincinos.

Fata 3: Pieptenele, fete mari,
Este om cu dinții mari.

Fata 4: Bumbișcă cu gămilie
Frumusețe, sărăcie.

Fata 5: Cărbune din vatră scos,
Un foarte negricios.

Fata 6: O farfurie cu sare,
E urât, dar e cu stare.

Un băiat: Eu aș vrea ca să pornesc
Încă un dans românesc.
Hai acum să-ntindem hora
Că ni-i dragă tuturoră.

Dansul popular „ ALUNELU”

Un copil: Foaie verde bob năut
Timpul iute a trecut.
Cu mult drag- noi am lucrat,
Am cântat și am jucat,
Am glumit și ne-am distrat
Noi cu toți ne bucurăm.
Și acum ,vă salutăm. (Se prind toți copii de
mâini, în rând, salutând spectatorii)
La sfârșit de șezătoare
Veniți toți cu mic cu mare
Să întindem hora mare.

DATINI, OBICEIURI ȘI TRADIȚII DIN FINIȘEL, UN SAT ROMÂNESC DIN ARDEAL

Tirean Simona Ioana, prof. învă. Preșcolar
Grădinița cu program prelungit „Poienița”, Cluj-Napoca

Satul Finișel este situat în partea central-sudică a județului Cluj, de o parte și de alta a văii Feneș și face parte din comuna Săvădisla. Din punct de vedere geografic, satul Finișel se află la începutul zonei Munților Apuseni, în regiunea submontană a Munților Gilăului și Muntele Mare.

Universul copilăriei mele, satul Finișel, se remarcă prin prezența datinilor, obiceiurilor și tradițiilor. Datorită trecerii timpului, multe dintre acestea nu se mai păstrează, dar datorită bunicilor și străbunicilor noștri, avem ocazia de a afla ce obiceiuri și tradiții aveau ei în tinerețe, cu ocazia anumitor sărbători.

De **Sfântul Gheorghe**, primul fecior care ieșea primăvara la arat, era tare laudat în tot satul. Feciorii se interesau care a ieșit primul la plug și în ziua de Sânjorj (Sfântul Gheorghe) se întruneau dimineața înainte de a pleca la biserică. Puneau un plug la dispoziție. Plugul avea roțile și cobghila (două lemne pe care stă plugul sus să nu atingă pământul), două tănjele (rude) și la fiecare tâmjală câte un jug de animale. Doi feciori se băgau cu gâtul într-un jug, alți doi în alt jug. La capătul jugului se puneau restelele (bucăți de fier de la capătul jugului). Feciorii care erau la jug aveau la gât clopoței. Un fecior mergea în față cu furca pe umăr, altul era pe margine cu zbiciul în mână. Se imita un atelaj care merge la drum. Ultima tâmjală se agață la roțițe. Pe gazdă (primul om care ara) îl puneau pe plug și de la gazdă plecau cu tot alaiul până la pârâu. În mijlocul pârâului se opreau cu tânjala și feciorii luau apă din pârâu și-l stropeau pe cap pe gazdă. În mijlocul pârâului îl prindeau în brațe și-l aruncau în sus strigând „Să trăiască! Să trăiască!”. După toate acestea, plecau cu toții la bufet, unde gazda le plătea tuturor de băut.

În **dimineața de Crăciun**, pe la ora 9-10, tineretul din sat, împreună cu muzicanți aranjați, venea în capătul satului dinspre Răsărit. Muzicanții începeau o melodie veselă, iar feciorii se lansau într-un joc „de sărite” acolo în drum, în zăpadă, cum era. Feciorii aduceau o rudă mare, lungă, de lemn. Unul o lua la un cap pe umăr, altul la celălalt cap și începeau să strige: „Fost-ați la moară?”. Treceau prin fața caselor și oamenii aduceau câte un colac cu gaură în mijloc și îl băgau în rudă. Tot așa feciorii adunau colaci până ajungeau în capătul celălalt de sat, dinspre Apus. Când ajungeau în capătul din sus al satului, se numărau colacii, apoi se licitau. Din banii strânși erau plătiți muzicanții, se cumpăra țuică, unii dădeau și câte o bucată de cârnaț. La capătul satului mâncau și

beau. Pe la ora 14-15 se aduna tot satul la o casă unde se făcea hora și se ținea cont de cei care au dat colaci. Pe ei nu îi taxa la horă, era veselie mare. Omul de la care s-au cules aceste informații cu privire la Sfântul Gheorghe și la ziua de Crăciun, și-a adus aminte și de o strigătură de la horă:

*Lelea-i mândră și mere
Și la șurț cu jucăree.
Ce să-ți dau eu lele ție
Să-mi dau jucăreia mie?*

În continuare voi descrie și câteva **obiceiuri de nuntă**, culese de la persoane vârstnice din sat. Prima data se făcea steagul. Se lua o năframă în patru colțuri, se întindea năframa și se cosea pe o parte cu tot felul de podoabe din materiale colorate și bucăți mici de oglinzi cu ramă de ață. Apoi, se împodobea și pe partea cealaltă la fel. Strălucea steagul din orice parte îl priveai. După împodobire, se înconjura la un capăt pe un băț ca un steag. Din vârful bățului până unde ținea năframa, erau prinși ținălăi. Când steagul era gata, venea nănașul cu nănașa la mire acasă, împreună cu muzicanții. Stegarul (feciorul cu steagul) era o rudă de-a mirelui sau de-a miresei. Alaiul era format din 10-12 feciori, veneau împreună cu nănașii și cu feciorii de nuni (chemătorii de nuntă). Ei purtau cârje cu steag tricolor. Pe drum, feciorii săreau cu piciorul cât puteau de sus și dau după steag. Care reușea să atingă steagul și să-l dea jos din mâna purtătorului de steag, era cinstit de stegar cu un kil de jinars. De la mire mergeau la mireasă. De la casa miresei mergea topt alaiul cu muzică până în locul unde era nunta. În curte se întindea masa, fie vară, fie iarnă. Iarna se așezau săniile unele după altele, peste ele scânduri și apoi albituri. După masă (fripturi, sarmale, băutură) nuntașii se retrăgeau în camera la mire sau la mireasă și se juca mireasa pe bani. Stegaru avea sarcina să scuture steagul până se juca mireasa. Starostele anunța „Altu’ la mireasă!” Feciori de nuni aveau grijă de mireasă să nu o fure careva. Uneori se fura mireasa.

Nunta a fost întotdeauna prilej de sărbătoare și bucurie. Începutul nunții se făcea joia, când prin sat umblau chemătorii să invite nuntașii. Nunta se făcea la mire acasă. Femeile mai în vârstă și cele căsătorite pregăteau mâncăruri și alte bunătăți. Duminica dimineața, împreună cu feciorii sin sat, cu stegarul în frunte, plecau la nași și pe urmă la mireasă acasă. De pe prispa casei soacra mica îi întâmpina cu un descântec:

*Mire, mire, dragu’ meu,
Astă vară ai cosit,
Mândră floare ai găsit.
Asta-I floare din grădină,
Nu doarme cu lucru-n mână;
Că de mire știu mai bine*

C-a stat în casă cu mine.

După cununia religioasă, începea nunta cu joc și voie bună. Unele fete care o înconjurau pe mireasă mai aruncau câte o strigare de felul:

*U iu, iu pe dealul gol
Că mireasa n-are țol!
Da' i-o face mirele,
D-aia tunde câinele.
Și l-a tunde pe sub foale
Ca să facă țolul moale.
L-a tunde pe sub buric
Ca să-i facă țolul mic.*

La **plecarea tinerilor în armată**, după ce primeau ordinul de încorporare, băieții îl puneau la panglica pălăriei până când plecau în armată. Cu o seară înainte de plecare își invitau prietenii cu mandrele acestora la casele lor și dădeau o petrecere. Spre ziuă porneau cu toții să-i conducă pe cei care plecau la armată și cântau tot drumul:

*Cată, mamă, cufăru'
Că mi-o sosit ordinu',
Ordin de la-mpărăție
Să mă duc în cătănie.
Io mă duc, mândro, mă duc
În armată, nu la plug.
Io mă duc mândro-n cătane,
Tu rămâi și spală haine.*

Aceste tradiții sunt transmise din generație în generație și reprezintă un element important de coeziune socială și culturală. În ciuda modernizării și globalizării lumii în care trăim, tradițiile românești continuă să fie un aspect important al vieții românilor și o parte integrală a identității lor culturale.

Bibliografie:

1. *Adrian Țion, Vasile Lechințan, FINISEL – Un sat românesc din Ardeal, Tribuna, Cluj-Napoca, 2008.*

TRADIȚII POPULARE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREȘCOLAR CONTEMPORAN

Petre Luminița- profesor învățământ preșcolar
Stoica Loredana- profesor învățământ preșcolar
G.P.P NR. 4 Buzău

Arta și tradițiile populare, păstrate și transmise de-a lungul generațiilor, reprezintă piloni fundamentali ai identității culturale românești. În acest context, învățământul ar trebui să acorde o atenție deosebită promovării acestor aspecte. Organizarea de expoziții, concerte, festivaluri și alte evenimente culturale în școli devine esențială pentru cultivarea unei aprecieri profunde pentru artă și pentru conservarea tradițiilor moștenite.

„DUPĂ MUNCĂ ȘI RĂSPLATĂ, LA MOȘ CRĂCIUN ÎN DESAGĂ”

Copiii și educatoarele sunt îmbrăcate în costum popular.

Scena este un decor de casă țărănească, împodobită pentru sărbătorile de iarnă.

-Vai de mine, surioară,
Ești atâta de gătită
Și cu ochii în oglindă!
E cumva vreo sărbătoare?

-Cum nu știi? E șezătoare!
Cum e din bătrâni lăsat,
Ne-ntâlnim cu mic, cu mare
La un gospodar din sat.

-Haide-atunci să mai muncim
Și casa s-o pregătim
Poate-n seara asta mare
Facem la noi șezătoare.

Fetele aranjează prin „casă”. Intră totii copiii pe melodia „ Crâșmărița din Buzău”

-Poftiți, poftiți,
La șezătoare veni
Că e obicei străbun
Păstrat și azi la români!

-Bună vreme, mic si mare
Mame, tați , bunici, surori

Ce-ați venit cu mic cu mare
La a noastră șezătoare.
Frunză verde de trifoi
Ce frumos e pe la voi.
Buzău, mioritic plai
Multe bogății mai ai.
De la vârful muntelui
La întinsul câmpului.

*Intră băieții cântând..... M-A FĂCUT MAMA VOINIC...
Dans (fetele)CÂT E SIRIUL DE MARE!....*

-Nu-i chiar rău ce ați făcut
Sunteți însă la-nceput.
Dați-i zor și s-aveți spor
La sfatul bătrânilor!
*(La brâul băieților.....zic fetele)
(La năframa fetelorzic băieții)*

-Eu am să vă spun ceva
În timp ce voi...veți lucra.
Am să vă spun ghicitori,
Cum se spun la șezători:
*Ce e alb, strălucitor
Peste sat ca un covor?
Copiii răspund: zăpada

-De mă sui pe ea acuș,
Mă și simt pe derdeluș.
Copiii răspund: Săniuța

-Frunzuliță de dudău
Sunt fată de la Buzău
Cu catrință și ilic
Năframă de borangic.

-Fustă albă ,mare,largă
Mie-mi este tare dragă.
Cu flori mândre și drăguțe
Cu ciorapi și opincuțe.

-Tot ceea ce vă doriți,
Fie să și dobândiți
Mulți ani să le stăpâniți!
Și la sărmani să-împărțiți!

LA ANUL ȘI LA MULȚI ANI !

Așadar, prin intermediul proiectelor tematice corespunzătoare care abordează tema obiceiurilor și tradițiilor locale și nu numai prin intermediul programelor artistice desfășurate de copii, prin intermediul programelor artistice desfășurate de copii, prin intermediul șezătorilor, al dansurilor populare derulate în instituția de învățământ reușim de fiecare dată să păstrăm vie amintirea strămoșilor noștri și să transmitem mai departe zestrea populară, tradițiile pe care și noi le-am moștenit de la înaintașii noștri. Cântecul popular întâlnit la toate serbările antrenează, tonifică și energizează gândirea, memoria, atenția, imaginația, creativitatea, spiritul de disciplină, prietenia. Serbările organizate în grădiniță reprezintă o sursă de bucurii și satisfacții ce creează copiilor o stare de bună dispoziție, favorabilă atât dezvoltării psiho-fizice cât și estetice.

Bibliografie:

1. Programul Național de Educație pentru Valori ” JOC ,RESPECT SI BUCURIE ,,2022
2. Cuciureanu, M „Educația timpurie. Integrarea copiilor în grădiniță”, București, Institutul de Științe ale Educației;

OBICEIURI ȘI TRADIȚII DE IARNĂ ÎN MARAMUREȘ

Profesor Pentru Învățământul Preșcolar Isac Anca-Ioana
Grădinița cu P.P. "Poienița", Cluj-Napoca

Sărbătorile de iarnă au fost și sunt preferate de copiii din întreaga țară. În Maramureș, oamenii se străduiesc să păstreze vie tradiția și se asigură că tinerii sunt cei care o vor duce mai departe.

De Crăciun satele maramureșene încă răsună de colinde, iar în casele țăranilor se mai păstrează vii numeroase tradiții și obiceiuri specifice sărbătorilor de iarnă. În Ajunul Crăciunului, în multe sate maramureșene pot fi văzute grupuri de colindători, tineri și bătrâni, care se adună și vestesc Nașterea Domnului din casă în casă. Pe lângă celebrul obicei al colindatului, aici pot fi văzute și alte tradiții nealterate, precum Viflaimul, umblatul cu „steaua”, umblatul cu „capra” sau jocul moșilor.

Colindatul

După slujba specială de Crăciun, moroșenii se întorc de la biserică și colindă pe la case toată noaptea, răspândind prin colinde vestea Nașterii Mântuitorului. Cetele de colindători se aud pe ulițele satelor până târziu în noapte, iar truda lor este răsplătită de către gazde cu nuci, mere, cozonaci, dar și cu vin, horincă sau cârnați. Primii colindători sunt cei mai mici, care au în repertoriu colinde scurte ce vestesc sărbătoarea Nașterii Domnului. Cetele de colindători (mari sau mici), interpretează în special colinde religioase transmise din generație în generație.

Umblatul cu „steaua”

Din Ajunul Crăciunului și până la sfârșitul zilelor de Crăciun sau, în unele zone până mai târziu, se umblă cu steaua. În special copiii sunt cei care poartă vestea Nașterii Domnului, fiind astfel asemeni Magilor care au fost călăuziți de o stea pentru a ajunge la Bethleem, locul nașterii lui Iisus. Cei care merg cu Steaua sunt copii mai mici sau mai mari, mulți dintre ei fiind îmbrăcați în costume populare. Steaua cu care umblă copiii este împodobită cu hârtie colorată, iar în centru are o icoană de hârtie care simbolizează o scenă biblică. Ajunși la casa gazdei, copiii cântă la poartă sau în casă, iar apoi sunt răsplătiți cu colaci, mere, nuci și, mai recent, cu bani.

Umblatul cu „capra”

În prezent, în satele din Maramureș se practică jocul caprei cu acompaniament muzical sau jocul caprei inclus într-un spectacol popular complex. Personajele care fac parte din scenetă merg din casă în casă și strigă „Primiți cu capra?”. Apoi, jocul „caprei” se desfășoară sub forma unei scenete comice care reprezintă târguiala dintre vânzător și cumpărător. Persoana care joacă rolul caprei este acoperită cu o țesătură peste care sunt cusute naframe sau panglici de mătase.

Viflaimul

Viflaimul reprezintă o scenetă de teatru popular în care apar mai multe personaje biblice care au legătură cu momentul Nașterii Domnului. Astfel, în Viflaim apar Iosif, Maria, Irod, vestitorul, hangiul, îngerul, doi păstori, cei trei crai de la răsărit, doi ostași, moartea, dracul, moșul și străjerul. Sceneta este prezentată din ce în ce mai rar, astfel că doar în câteva dintre zonele Maramureșului mai poate fi întâlnit acest obicei.

Tradițiile și obiceiurile de iarnă nu se sfârșesc odată cu trecerea Crăciunului. În ajunul Anului Nou, copiii merg din nou la colindat, cu sorcova sau cu Plugușorul.

Sorcova

Sorcova este unul dintre cele mai vechi obiceiuri tradiționale românești. Pe vremuri, se colinda cu o mlădiță de măr înmugurită. Ea se pune în apă în noaptea de Sfântul Andrei și înflorea până la Sfântul Vasile. Așa se explică și de ce în colindele românești se cânta, în plină iarnă, despre florile dalbe, flori de măr. Astăzi, sorcova este confecționată dintr-o creangă de brad, în jurul căruia sunt împletite flori de hârtie creponată, clopoței și folie de staniol. Cu sorcova se bătea de mai multe ori umărul unei anumite persoane, ca o baghetă magică, cu rolul de a transmite sănătate, tinerețe și bunăstare. La fel se procedează și astăzi, copiii spunând următoarele versuri:

Sorcova, vesela,

Să trăiți, să-mbătrâniți,

Peste vară, primăvară,

Ca un păr, ca un măr,

Ca un fir de trandafir,

Tare ca piatra,

Plugușorul

Iute ca săgeata,

Tare ca fierul,

Iute ca oțelul.

La anul și la mulți ani!

Umblatul cu plugușorul de Anul Nou este un obicei care încă se mai păstrează pe aceste meleaguri. Cu ani buni în urmă, ”plugul” era mai bogat îmbrăcat sau mai sărăcăcios, după cum erau și posibilitățile urătorilor. Oricum ar fi fost el construit, însă, avea aceeași putere magică de a trage ”brazde” adânci în sufletele gospodarilor care îi deschideau porțile.

Mersul cu plugul sau plugușorul este un obicei agrar străvechi ce-și are originile într-un ritual sacru, cu trimitere la pâine, la arat și semănat, la seceratul și măcinatul grâului. Urările de belșug, sănătate și rodire adresate gazdelor sunt transmise cu optimism și bucurie, cu încredere și veselie

Tiralexă:Unul dintre obiceiurile de iarnă preferate în trecut de copiii din Maramureș era mersul cu Tiralexă. ”Tiralexă-i Doamne” este o formulă liturgică, rostită de cei care îl însoțesc pe preotul

creștin ortodox, când acesta umblă pentru sfințirea caselor. Cuvântul chiraleisa provine din rugăciunea grecească Kírie eléison (în traducere - "Doamne miluiește", "Bunul Dumnezeu să-i binecuvânteze!", "Domnul fie lăudat!".)

În tradiția ortodoxă din țările române, această formulă liturgică este folosită de sute de ani. Printre cei care o amintesc este și scriitorul Ion Creangă (1837-1889) în Amintiri din copilărie: „Și, când veneau cele două ajunuri, câte treizeci-patruzeci de băieți fugeau înaintea popii, de rupeam omățul de la o casă la alta, și la Crăciun nechezam ca mânzii, iar la Bobotează strigam Chiraleisa de clocotea satul.”

În Maramuresul istoric, între Anul Nou și Ajunul Bobotezei, este obiceiul ca preotul să umble din casă în casă pentru a sfinți locuințele creștinilor. Demult, sosirea sa era vestită de grupuri de copii care mergeau înaintea preotului pe la casele creștinilor și urau. Acestia aveau rolul de a aduce belșug și noroc în casele oamenilor prin poezioara pe care o strigau la intrare:

Tiralexă, Doamne,	Să ne dați vreo două mere.
Grâu de primăvară	După ce primesc darurile, copii urâează:
Și-n pod și-n cămară	Câți cărbuni în vatră
Și pe prispă-afară.	Atâția pețitori la fată;
Noi strigăm pă sub butuci	Câte pene pe cocoș
Să ne dați vreo două nuci;	Atâția copii frumoș
Noi strigăm pă sub podele	

Preotul intra apoi în curte și cânta "În Iordan, botezându-te Doamne", iar apoi intra în casă și fiecare membru al familiei săruta crucea. Preotul rostește: "Hristos în mijlocul nostru" oamenii răspunzându-i: "Este și va fi", după care se stropește cu aghiasmă.

În prezent, copiii nu mai merg cu Tiralexă împreună cu preotul, dar încă ne amintesc despre această tradiție și altele pierdute, în cadrul spectacolelor pe care aceștia le susțin în toate colțurile țării.

Bibliografie:

PAPAHAGI T., Graiul și folklorul Maramureșului, Cultură Națională București, 1925

POP M., Obiceiuri tradiționale românești, Univers, București, 1999.

Site-uri :

<https://www.romania-travel-guide.com/attractii/traditii-locale/traditii-si-obiceiuri-din-maramures.html>

<https://www.ilovemaramures.com/maramures-arta-traditii-obiceiuri/>

TRADIȚII ȘI OBICEIURI DE IARNĂ

Prof. Inv. Preșc. Deac Monica
Grădinița cu . P. P. Poienița, Cluj-Napoca

Luna decembrie nu este doar prima lună de iarnă ci și luna în care sărbătorile și voia bună trebuie să se regăsească în casa fiecărui roman. În fiecare an, iarna geroasă aduce după sine mai multe sărbători și tradiții.

Pe 6 decembrie, este ziua Sfântului Nicolae iar, după tradiția populară, aceasta este prima zi de iarnă. Datorită tradiției occidentale, Moș Nicolae este și cel care face cadouri celor mici. În seara din Ajun (5 decembrie), părinții pun în încălțăminte copiilor, pe care aceștia și-o pregătesc cu mare grijă, multe dulciuri și, uneori, jucării. În unele locuri există și obiceiul de a pune alături de cadouri și o nuie lușă care ar trebui să îi cumințească, măcar în principiu, pe copiii care nu s-au purtat bine în timpul anului. La grădinița noastră copiii se pregătesc din timp să îl întâmpine pe Moș Nicolae. Aceștia îi “scriu” o scrisoare moșului prin care îi cer darurile dorite. Aceste scrisori alcătuiesc o expoziție care este vizitată de părinți.

Una dintre cele mai răspândite datini la români este colindatul, un ritual păstrat din moși-strămoși, compus din texte ceremoniale, de laudă, de vestire a nașterii Domnului nostru Isus Hristos, Fiul Lui Dumnezeu. În această perioadă minunată auzim colinde peste tot, ceea ce ne umple tuturor sufletul de bucurie, o stare de nedescris.

Crăciunul mai este numit și sărbătoarea familiei, este sărbătoarea când toți se reunesc. Părinții, copiii își fac daruri și se bucură de momentele și atmosfera din jurul mesei, cu credința că prin cinstirea cum se cuvine a sărbătorii vom avea un an mai bun și mai bogat. Adevăratul spirit al Crăciunului înseamnă să prețuiești pacea și bunăvoința să oferi, să fii generos, de aceea am inițiat campania “De Crăciun, fii mai bun!”, unde cu ajutorul părinților împărțim zâmbete celor care au nevoie de noi (case de bătrâni, orfeline, familii nevoiașe).

Bradul deține rolul principal în perioada Crăciunului. Împodobitul acestuia este cel mai îndrăgit obicei de sărbători, datorită simbolurilor care i se asociază: iubire (pentru că este împodobit de întreaga familie), bucurie și fericire (pentru că sub el sunt puse cadourile), magie (se spune că Moș Crăciun nu vine în casele unde nu e brad), viață, trăinicie și sănătate (pentru că este mereu verde, chiar și când afară e zăpadă). Practic, bradul a devenit centrul sărbătorilor de iarnă! Această datină a devenit o tradiție la noi în grădiniță. Împreună cu părinții, copiii

împodobesc bradul grupei cântând “O, brad frumos!”. Oamenii împletesc și decorează coronițe pe care le vor pune la ușă sau pe masa de Crăciun. Agățarea coronițelor de ușa casei este un obicei originar din Europa, unde, de Crăciun, porțile se decorau cu ramuri veșnic verzi, pentru a invita în casă spiritele pădurii. Există crezul că aceste spirite ar aduce sănătate și noroc. Oamenii încă își mai împodobesc casele cu coronițe de brad și de laur, ca mod de a-și întâmpina prietenii și rudele. Forma circulară a coroniței simbolizează natura veșnică a dragostei.

Încheiem activitățile dedicate sărbătorilor de iarnă cu serbarea de Crăciun, unde într-un decor de vis, copiii cântă și dansează, vine Moșul, “darnic și bun”, ”încărcat cu daruri multe”, oferind atâta bucurie în inimilor copiilor cu darurile aduse.

În prima zi a anului , copiii(semnul purității) umblă cu sorcova, urând gospodarilor ce-i primesc în casele lor, viață lungă , sănătate, spor în toate, bogăție și „La mulți ani,, ! Sorcova este păstrată la loc de cinste lângă icoană, până la anul care vine.

La români , sărbătorile Crăciunului și Anului Nou sunt adevărate sărbători de suflet . Amintirile copilăriei ce ne revin în minte, în suflet , mirosul de brad si cozonac ce ne era în casă de sărbători , nerăbdarea așteptării darurilor, toate creează o atmosferă de sărbătoare, liniște sufletească și iubire.

Bibliografie: Credințele Poporului Român , Cernăuți-1903
Chemarea Credinței Nr. 69-70 - 1998

TRADIȚII POPULARE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTULUI PREȘCOLAR CONTEMPORAN

Prof. Înv. Preșcolar Ene Ligia Roxana
Grădinița cu Program Normal Loloiasca

În învățământul preșcolar contemporan, tradițiile populare au un rol important în dezvoltarea copiilor, contribuind la formarea identității lor culturale și la înțelegerea lumii din jurul lor.

Iată câteva exemple de tradiții populare care sunt integrate în activitățile și programul educațional al învățământului preșcolar contemporan:

Sărbători și festivaluri tradiționale:

1. Preșcolarii participă la sărbătorile și festivalurile tradiționale locale și naționale, cum ar fi Crăciunul, Paștele, Ziua Copilului sau sărbătorile tradiționale ale comunității locale. Aceste sărbători sunt marcate prin activități specifice, precum confecționarea de decorațiuni, cântec și dans tradițional, pregătirea bucatelor specifice și povestiri despre semnificația lor culturală și tradițiile asociate.
2. Cântece și dansuri populare: copiii sunt încurajați să învețe cântece și dansuri populare tradiționale, care sunt integrate în activitățile zilnice ale grădiniței. Acestea nu doar dezvoltă abilitățile motorii ale copiilor, ci și promovează valorile culturale și tradițiile locale.
3. Poveștile și basmele tradiționale sunt adesea parte integrantă a activităților de citire și storytelling din grădiniță. Copiii sunt expuși la povești populare românești și internaționale, care le dezvoltă imaginația, creativitatea și abilitățile lingvistice.
4. Activitățile de artizanat și meșteșuguri tradiționale sunt integrate în programa de învățământ pentru a încuraja creativitatea și îndemânarea manuală a copiilor. Aceste

activități pot include confecționarea de păpuși tradiționale, măștișoare, coșuri împletite sau alte obiecte specifice culturii românești.

5. Organizează de excursii și vizite la muzee locale, evenimente culturale sau tradiționale, astfel încât copiii să poată experimenta și să învețe mai multe despre tradițiile și valorile culturale ale comunității lor și ale țării.

Aceste tradiții populare aduc o dimensiune importantă în învățământul preșcolar contemporan, contribuind la formarea unei educații bogate din punct de vedere cultural și la dezvoltarea unei conștiințe și identități culturale puternice în rândul copiilor.

Absolut, tradițiile populare joacă un rol semnificativ în dezvoltarea copiilor în contextul învățământului preșcolar contemporan. Iată câteva moduri în care tradițiile populare contribuie la dezvoltarea copiilor:

- Tradițiile populare sunt o parte integrantă a identității culturale a comunităților și a grupurilor sociale. Prin învățarea și practicarea tradițiilor populare în școli, copiii își pot dezvolta un sentiment de apartenență la comunitatea lor și își pot îmbogăți cunoștințele despre cultura și istoria locală.
- Tradițiile populare transmit o serie de valori și învățăminte importante, precum respectul față de tradiție, cooperarea, responsabilitatea și solidaritatea. Copiii pot învăța aceste valori prin participarea la activități și evenimente tradiționale, precum sărbătorile locale sau activitățile artistice și meșteșugărești.
- Participarea la tradiții populare adesea implică colaborarea și interacțiunea cu alți membri ai comunității sau ai grupului. Aceste experiențe contribuie la dezvoltarea abilităților sociale ale copiilor, cum ar fi comunicarea, lucrul în echipă, empatia și negocierea.
- Tradițiile populare oferă o bogată sursă de inspirație pentru activități creative și artistice în cadrul învățământului preșcolar. Copiii pot explora și reinterpretă tradițiile populare

prin desen, pictură, muzică, dans și alte forme de expresie artistică, stimulând astfel imaginația și creativitatea lor.

- Multe tradiții populare sunt legate de ciclurile naturii și de activitățile agricole și meșteșugărești tradiționale. Participarea la astfel de tradiții oferă copiilor oportunități de a experimenta și înțelege relația dintre om și natură, precum și importanța conservării resurselor naturale și a mediului înconjurător.

Prin urmare, integrarea tradițiilor populare în educația preșcolară contemporană poate aduce numeroase beneficii pentru dezvoltarea holistică a copiilor, contribuind la formarea lor ca indivizi responsabili, empatici și creativi în cadrul unei societăți multicultural și diversificate.

Bibliografie:

Radu, O., 2009, Mestesuguri țărănești tradiționale în spațiul românesc, Editura Etnologică

Neculau, E., 2023, Rostul și rânduiala în satul românesc, Editura Vasiliana 98

Moraru, S., 2018, Casa, satul și devenirea în tradiția românească, Editura Saeculum

OBICEIURI ȘI TRADIȚII LA ROMÂNII – SERBARE

Prof. învă. preșcolar: Cucuruzan Ancuța Mirela/Popovici Ioana
Grădinița cu P.P. „Albă ca Zăpada”, Cluj-Napoca

PREZENTATOR 1:

La fiecare praznic de Crăciun,
Duios, colindele ne-aduc aminte
Că domnul a venit într-un cătun,
A dat pe-o iesle cerurile sfinte...
La fiecare praznic ne-ntrebăm,
Cum? N-a fost nimeni să-l primească-n
casă?

Oare noi nu în iesle l-am uitat?
Când forfota Crăciunului ne-apasă?!
De-atunci, în seara de Crăciun
Creștinu-mparte ce-i mai bun,
Sărbătorind cum se cuvine
Această naștere divină.

PREZENTATOR 2:

Copiii pleaca la urat
Și nu se opresc din colindat
Până ce toți n-au ascultat
Povestea lui Iisus cel lăudat.
Și pe la case se opresc
Și gospodarii îi cinstesc,
Covrigi, plăcinte, cozonac
Cu dărnicie îndeasă-n sac.
C-așa-i în seara de ajun
Sunt obiceiuri din străbuni.

GOSPODAR:

Fiindcă azi e sărbătoare,
Vă poftim la șezătoare!
Șezătoarea, dragii mei,
E un străvechi obicei.
Iarna, mai ales, la sate
Prin zăpezile bogate,
Gospodarii se adună
Să muncească împreună,
Fiindcă lucru-i mai cu spor
Când primești un ajutor.

Și când treaba se gătește,
Tot românul veselește.

ROMÂNCUȚA:

-La șezători oamenii întotdeauna au venit
îmbrăcați de sărbătoare ca mine, ia priviți:
Portul meu cel românesc
E ușor ca să-l ghicești
Fata-i îmbrăcata-n ie
Fata-i strânsă-n betelie
Iar poalele uneori
Parcă scapără de flori
La mijloc cu cingătoare
In obraji e ca o floare!
Sunt micuță și drăguță,
Mă vedeți? Sunt româncuță!

ROMÂNĂȘ :

Mă cunoaște orișicine
Sunt român și-mi șade bine.
Mama-mi zice puișor
Tata-mi zice că-s fecior.
Mă îmbracă, mă gătește
Uite-așa pe românește
Și așa mă duc la horă
Să-i aduc măicuței noră.
Hai români, haideti la joc
Și să ne-nvârtim cu foc.

COLINDĂTOR 1:

Bună seara, gazdă- aleasă
Am venit la tine-acasă.
S-a dus vorba-n depărtare
Că aici e șezătoare.
Și-am venit cu voie bună
Să lucrăm toți împreună
Să cântăm și să jucăm
Cu toți să ne bucurăm.

COLINDĂTOR 2:

Vecinică, mândră floare,
Ne primești la șezătoare?

GAZDA 1:

Haideți, cum să nu? Pofțiți!

Luați loc unde doriți!

Până mâinile-or lucra

Noi povești om depăna.

VECINĂ:

-Ei, acum băgați voi seama

Zice o vorbă din bătrâni

Că: cine tot vorbește

Lucrul nu-i sporește

Când de multe te apuci

Mai pe toate le încurci.

Fetele țeș, cos, desfac porumb pe

cântecul „Lasă-mă la șezătoare”.

GAZDELE:

-Ei, da vorba multă-i sărăcia omului!

Hai, mai bine, să ascultăm un cântec

românesc:

CÂNTEC: „La oglindă”

GOSPODAR:

- Păi cântecul ăsta merge cu vorba aia:

Toată ziua e-n oglindă

Și gunoiu-i până-n grindă!

Hai să prindem 6 boi

Să mai scoatem din gunoi!

VECINELE:

Eeee...dar știm și noi o vorbă pentru voi!!!

La plăcinte înainte, la război , înapoi!!! (Râd
fetele)

VECINELE:

-Foaie verde matostat

Ce stai neica suparat

Ori te-ai duce la jucat

Cu lucrul neterminat?

BĂIEȚII:

Foaie verde și-un dudău

Auzi mândră ce zic eu?

Eu lucrul l-am terminat

Insă jocul n-am jucat.

VECINELE:

Sari, băiete nu mai sta

Că jocul te-oi învăța

Ușurel și legănat

Cum e din bătrâni lăsat.

BĂIEȚII:

Foaie verde busuioc

Haideți toți copiii la joc

Care vreți, care puteți

Care nu, mai rămâneți!

DANS POPULAR: DANS ÎN PERECHI

O zis mama că mi-o da (cântec satiric
popular)

GAZDA 2:

-Măi femeie, mai lasă pregătirile că e destul
pentru azi! Stai și tu lângă mine că trebuie să
vină colindătorii! Ai pregătit colacii și
nucile?

GAZDA 1:

Sunt gata de mult! Numai să vină!

Sunt o mândră gospodină

Casa toată o-ngrijesc

Masa eu o pregătesc

Fac plăcinte până-n zori

Și aștept colindători!

ROMÂNCUȚA 2:

Uite, casa-i aranjată,

Și frumos e decorată,

Cu șterguri mândru țeșute,

Și peretare cusute.

Că în vara ce-o trecut,

Spor la lucru am avut,

Cu vecinele din sat,

Tare bine am mai lucrat.

GAZDA 2:

-Doamne faină-i casa noastră,

Nici nu știu ce să mai spun.

Că sunt toate aranjate

După obicei străbun.

COLINDĂTORII: Primiți cu colindul?

GAZDELE: Primim, primim!!!!

Hai intrați cu voie bună

C-așa-i datina străbună.

COLINDA DUBILOR

Leagă nană câinile,

Că venim cu dubile,

Iarna pe la noi prin sat

Se pleacă la colindat,

Dubile-s mândru-nflorate

Ca la pădure gătate.

Dă pe dubă săraca

C-a venit vremea de ea.

Merg dubașii colindând,

Prin sat lămpile s-aprind

Dintr-o casă-n altă casă

Colindăm colinda noastră.

Asta-i duba dubilor,

Duba pădurenilor.

GAZDA 1:

Ce frumos ați colindat!

Cu dragoste v-am ascultat

Gazdele împart colaci, nuci și mere.

GOSPODAR 1:

-Hai să facem mai mult loc

Să intre căprița-n joc.

COLIND CĂPRIȚA

GAZDA 2:

Gospodari, să facem loc,

Să intre și ursu-n joc,

Că acesta-i joc străbun

Ce se joacă la români.

URĂTOR:

Floriciă trei scaieți,

A venit ursul băieți.

Floriciă frumușică,

Am venit cu ursu-n tindă.

Mă primiți, nu mă primiți,

Eu cu ursu am venit.

Joacă bine urs bătrân

Că la iarnă, ți-oi da fân.

Și la vară ți-oi da iarbă

Să te faci băiat de treabă.

VECINA:

-Dragii mei eu as dori

Azi sa ne oprim aici.

Si-nainte de-a pleca

Sa zicem si colinda

C-asa spune datina

Că acum de sarbatori

Se pornesc colindatori.

CHIRALEISA

Chiralesia Doamne, grâu de primăvară

Și-n pod și-n cămară.

Și pe prispă afară.

Noi strigăm pe sub butuci,

Să ne dați vreo două nuci

Noi strigăm pe sub podele

Să ne dați vreo două mere

Noi strigăm pe sub icoane

Să ne dați vreo două poame.

Chiralesia Doamne, grâu de primăvară

Și-n pod și-n cămară.

Și pe prispă afară

GAZDELE:

-Mulțumim de colindă!

Și la anul care vine

V-așteptăm

TRADIȚII ȘI OBICEIURI CUM SE COLINDĂ ÎN SATELE DE LÂNGĂ CLUJ-NAPOCA

Mureșan Cristina, profesor pt învă. preșcolar
Gradinița cu P.P. Poienița, Cluj-Napoca

Tradiția colindatului s-a transmis pe cale orală, din generație în generație, în mod sistematic, de la părinți la copii, de la bunici la nepoți, într-un circuit continuu; tinerii satului, atașați de valorile dobândite, nu vor avea prea curând tendințe de schimbare a cutumelor locale. “Acest obicei este întâlnit la mai multe popoare europene: la poloni, cehi, slovaci, moravi, croați, sloveni, sârbi, ruși și bieloruși” – scrie la 1933 Petru Caraman în cartea sa „Colindatul la români, slavi și la alte popoare”.

Colindatul copiilor

Debutul obiceiului de colindat are loc în Ajun, când copiii colindă cu “straițele” agățate de gât, strigând din poartă în poartă “Bună sara lui Crăciun!” și cântând colinde scurte, potrivit vârstei lor, adunând apoi în străicuițe covrigii (reg. colaci, pupti, n.n.), merele, nucile sau banii, darurile oferite de gazdele colindate.

Colindatul cetei de feciori (junii satului)

Cei ce continuă colindatul în urma copiilor, feciorii neînsurați, vor colinda întreg satul organizați în cete, pornind din mijlocul lui sau chiar din curtea sfintei biserici, cântând colinde cu diferite teme, de la cele păstorești, vânătoarești și agrare, până la cele cu motive biblice.

Colindatul se face necondiționat pe la toate casele, ceata intrând în toate curțile cu porțile anume lăsate deschise. După cântarea unei „corinde” în ogradă sau pe trepte, tinerii vor intra în interior, unde vor cânta colindele specifice locului, iar apoi vor fi serviți cu cozonaci, vin și pălincă de pe masa anume pregătită cu bunătăți. Tarostele cetei „alduiește” colacul, cozonacul, băuturile și bucatele, banii primiți și rostește „mulțămite” pentru omenia gazdei. Muzicanții vor cânta un joc scurt, pentru ca fetele tinere și gazda casei să fie jucate. Plecarea cetei are loc cu colinda „ușii”, colindătorii plecând apoi spre alte gospodării. Satul este mare și după înțelegere, de la casa preotului, colindătorii se împart în două sau mai multe cete pentru a parcurge într-o singură noapte

întreg numărul mare de case al aşezării, inclusiv al celor din cătunele aparţinătoare (ex. Negreni, Mărişel, Măguri-Răcăţau).

În zilele a doua şi a treia de Crăciun se va organiza „joc” la căminul cultural, unde participă cu mare drag toţi sătenii şi nu numai, de mare onoare ajungând să fie consideraţi cei întorşi în sat, de la oraş sau chiar din străinătate, localnici care vin special „de sărbători” pentru a se bucura împreună cu consătenii lor de frumuseţea tradiţiei.

Colindatul familiilor, al neamurilor şi vecinilor

O obişnuinţă este aceea a colindatului între vecini, neamuri, prieteni, după ce au trecut cetele de colindători. Această practică poate avea loc şi în zilele următoare ale sărbătorii Crăciunului, ca de întărire a prieteniei şi încrederii reciproce între localnici, reînnoite cu prilejul schimbărilor aduse de sfârşitul anului şi începutul celui nou.

Acest fel de colindat este unul liniştit, în primul rând pentru că este practicat de oameni maturi, în vârstă. Dintr-un alt punct de vedere, liniştea şi tihna obiceiului vin de la trăirea amplificată a sfârşitului unui an lung şi dificil, ale cărui greutăţi au fost depăşite în totalitate. Acest așa-zis colindat începe cu cântarea unei colinde, dar el este în fapt un prilej mult-aşteptat de reafirmare a afabilităţii şi buneii înţelegeri dintre oameni, în cadrul comunităţii.

IMPACTUL TRADIȚIILOR ASUPRA SOCIETĂȚII ROMÂNEȘTI

Jimborean Cristina-Ioana-Adriana, profesor învățământ preșcolar
Grădinița cu P.P. „Poienița“, Cluj-Napoca

Tradițiile reprezintă o parte fundamentală a istoriei și culturii unei societăți, iar în cazul României, ele au exercitat un impact profund asupra evoluției sociale și a valorilor colective de-a lungul timpului. În acest eseu, vom explora modul în care tradițiile au contribuit la formarea identității românești și la modelarea comportamentului și a sistemului de valori al societății.

Într-o lume a schimbărilor rapide și a globalizării, tradițiile reprezintă ancoraje ale identității și continuității unei comunități. În România, acestea sunt transmise din generație în generație, adesea fiind strâns legate de evenimente religioase, culturale sau sociale. De exemplu, sărbătorile tradiționale, precum Crăciunul, Paștele sau sărbătorile locale, au rădăcini adânci în istoria și spiritualitatea românească și sunt marcate de practici și obiceiuri specifice care au fost păstrate de-a lungul secolelor.

Impactul tradițiilor asupra societății românești poate fi observat în diverse domenii ale vieții cotidiene. Unul dintre aspectele cele mai evidente este cel al relațiilor interpersonale și al coeziunii sociale. Tradițiile promovează solidaritatea și comunitatea, aducând oamenii împreună în jurul unor valori comune și oferindu-le un sentiment de apartenență și de continuitate culturală. De exemplu, tradițiile legate de nunți sau de înmormântări sunt importante momente de conexiune și de consolidare a legăturilor sociale în cadrul comunității.

Tradițiile noastre reprezintă nu numai o parte fundamentală a identității noastre culturale, ci și o sursă inestimabilă de valori culturale și morale. Într-o lume în continuă schimbare, ne amintim de rădăcinile noastre și ne străduim să construim un viitor mai bun. Să continuăm să păstrăm și să împărtășim aceste tradiții prețioase cu generațiile viitoare pentru a le inspira și pentru a ne asigura că valorile culturale și morale rămân vii și autentice. În plus, tradițiile au un rol crucial în transmiterea valorilor și a eticii sociale. Ele reflectă idealurile unei societăți și contribuie la formarea caracterului și a moralității individului. De pildă, tradițiile care pun accent pe respectul față de vârstnici, pe solidaritatea între membrii comunității sau pe valorile familiei au un impact puternic asupra comportamentului și a atitudinilor oamenilor. Tradițiile noastre sunt o sursă inestimabilă de valori culturale și morale, care ne ghidează în viață, ne ajută să ne păstrăm autenticitatea și să ne dezvoltăm ca indivizi și comunitate.

Totuși, este important să recunoaștem că tradițiile pot fi și surse de conflict sau de regres social în anumite contexte. Unele practici tradiționale pot perpetua inegalități de gen sau de clasă, sau pot împiedica progresul și modernizarea unei societăți. Prin urmare, este esențial să existe un echilibru între păstrarea tradițiilor și adaptarea acestora la schimbările sociale și culturale.

Păstrarea tradițiilor românești ne permite să menținem și să transmitem generațiilor viitoare valorile culturale și morale care au fost fundamentale pentru societatea noastră. Aceste valori includ respectul față de familie, comunitate și mediul înconjurător, precum și solidaritatea și bunătatea față de ceilalți.

Valori culturale și morale sunt principiile care ne ghidează în deciziile noastre de zi cu zi și ne ajută să trăim o viață autentică și plină de sens. Prin păstrarea tradițiilor românești, le transmitem urmașilor noștri aceste valori, contribuind astfel la construirea unei societăți mai bune.

Păstrarea și promovarea tradițiilor românești nu sunt doar o responsabilitate a individului, ci și a întregii comunități. Iată câteva modalități prin care putem contribui la acest efort: Educarea tinerilor - Un aspect esențial al păstrării tradițiilor românești este educarea tinerilor despre moștenirea noastră culturală. Școlile și instituțiile educaționale pot juca un rol crucial în acest sens, organizând evenimente și activități care să îi familiarizeze pe elevi cu tradițiile românești. Un alt mod de a păstra și promova tradițiile românești este de a participa la evenimente tradiționale, cum ar fi sărbătorile populare, festivalurile folclorice și târgurile tradiționale. Aceste evenimente oferă o ocazie excelentă de a experimenta și îmbrățișa tradițiile noastre.

Pentru a păstra tradițiile românești, este important să le documentăm și să le conservăm pentru viitor. Aceasta poate implica înregistrarea poveștilor și cântecelor tradiționale, colectarea obiectelor tradiționale și menținerea unei arhive a tradițiilor locale.

Artiștii și artizanii locali joacă și ei un rol esențial în promovarea tradițiilor românești. Prin sprijinirea lor și achiziționarea produselor lor tradiționale, contribuim la menținerea vie a tradițiilor și la susținerea economiei locale.

Tradițiile românești sunt însoțite de o bogată paletă de valori culturale și morale, care au fost transmise de la o generație la alta. Aceste valori reprezintă un ghid pentru comportamentul nostru și ne ajută să ne conectăm cu ceilalți și să trăim o viață plină de sens. Unul dintre pilonii tradițiilor românești este bineînțeles și respectul față de familie. Familia este considerată cea mai importantă instituție în cultura românească, iar legăturile de familie sunt adesea strânse și puternice. Acest respect pentru familie ne învață să ne îngrijim de cei dragi și să fim acolo pentru ei în momentele dificile.

De asemenea, putem afirma că tradițiile românești promovează solidaritatea comunitară, în care membrii comunității se sprijină reciproc în momente de nevoie. Acest spirit de solidaritate ne învață importanța de a fi alături de semenii noștri și de a ne implica activ în ajutorarea celor aflați în dificultate.

Onestitatea și integritatea sunt alte valori fundamentale în tradițiile românești. Noi suntem învățați să fim sinceri și onești în toate relațiile noastre, să ne respectăm cuvântul dat și să fim oameni de încredere. Aceste valori ne ajută să construim relații solide și de încredere cu cei din jur.

Păstrarea tradițiilor românești ne ajută să construim o identitate culturală puternică și să ne distingem într-o lume globalizată. Fiecare tradiție și obicei are o poveste care ne leagă de trecut și ne ajută să ne definim ca popor. Cu cât suntem mai conectați la tradițiile noastre, cu atât avem o identitate mai solidă.

Tradițiile românești au un potențial imens în ceea ce privește turismul cultural. Oamenii din întreaga lume sunt interesați să descopere tradițiile și cultura altor țări. Prin promovarea tradițiilor noastre, putem atrage turiști străini și putem contribui la dezvoltarea economică a comunităților locale.

În concluzie, tradițiile au un impact profund asupra societății românești, servind ca piloni ai identității și ai coeziunii sociale. Ele transmit valori și etică, aducând oamenii împreună în jurul unor practici și obiceiuri comune. Cu toate acestea, este important ca uneori, în funcție de context, tradițiile să fie reinterpretate și adaptate în funcție de nevoile și valorile contemporane pentru a asigura o evoluție sănătoasă și echilibrată a societății românești în viitor.

Bibliografie:https://www.romaniatv.net/invatand-de-la-stramosi-importanta-pastrarii-si-promovarii-traditiilor-romanesti_8068976.html

OBICEIURI ȘI TRADIȚII ROMÂNEȘTI

„ȘEZĂTOAREA“

Dodea Andrea, Grădinița cu P.P. „, Poienița“ Cluj-Napoca

Șezătoarea este un obicei tradițional românesc în care comunitatea de la țară, se adună pentru a lucra împreună la anumite activități casnice sau meșteșugărești. Acesta poate fi organizat în special în timpul iernii, când activitățile agricole sunt mai puține.

Organizarea evenimentului: Șezătoarea este de obicei organizată de către o familie sau de către comunitatea locală. Anunțul este făcut în avans, iar oamenii se pregătesc să participe.

Șezătorile pot avea loc fie într-o casă a comunității, fie la casa unei persoane care a invitat participanții.

Activitățile desfășurate: Localnicii se adună pentru a lucra împreună la diverse activități casnice sau meșteșugărești. Acestea pot include torsul lânii, croșetatul, împletitul, cusutul, pregătirea de mâncare tradițională sau alte activități de acest fel.

Colaborarea și socializarea: Șezătoarea nu este doar despre muncă, ci și despre socializare și colaborare. Participanții își împărtășesc povestiri, cântece, bancuri și se bucură de compania reciprocă. Mai mult decât atât, în cadrul acestor șezători, de multe ori seara se încheia cu cântece, strigături, joc și voie bună.

În timpul șezătorii, se pot perpetua și tradiții locale, precum povestirea unor povești sau legende, interpretarea de cântece populare sau chiar dansuri tradiționale.

Gazda obișnuiește să ofere mâncare și băutură participanților pentru a-i răsplăti pentru munca lor și pentru a întări atmosfera de comunitate.

Șezătoarea este nu doar o activitate practică, ci și un eveniment cultural și social important, care contribuie la păstrarea tradițiilor și la întărirea legăturilor comunitare.

Acestea sunt câteva dintre aspectele principale ale obiceiului de șezătoare la români, care rămâne încă un element semnificativ al culturii și tradițiilor locale.

STRIGĂTURA 1:

„, Frunzuliță lemn domnesc
Asta-i joc ardelenesc,
De vă place cum jucăm
Să venim să vă-nvățăm.
Așa-i jocul din bătrâni
Cum se joacă la români.

Zi ceteră, zi cu drag
Jocul de la noi din sat,

Joc mândru de pe câmpie,
Unde-s oameni de omenie
Unde-s oameni de omenie,
Ca-n întreaga Românie!

Dragu mi-i cu cine joc.
Că miroase-a busuioc.
Și cu cine mă-nvârtesc,
Că miroase a lemn domnesc!“

CÂNTECE DIN FOLCLOR
CRIHALMA

1. *Io-s în deal și badea-n șesú*

La-la, lalala, La

Io-s în deal și badea-n șesú

La-la, lalala, La.

Și mi-l cunosc di pă mersú- LA

Și mi-l cunosc di pă mersú- la, la, lalala, la

2. *Că mere gândești că scrie*

La-la, lalala, La

Că mere gândești că scrie

La-la, lalala, La

Ca țaruza pe hârtie- La

Ca țaruza pe hârtie- la, la, lalala, la

3. *Și-i mersu legănatu*

La-la, lalala, La.

Și-i mersu legănatu

La-la, lalala, La.

Cu dragoste amestecatú -La

Cu dragoste amestecatú - la, la, lalala

SCENETĂ DE IARNĂ

Prof. Înv Preșcolar: Ciomag Daniela Sorina
Școala Gimnazială „George Barițiu” Jucu de Sus

Personaje:

Copii

Iarna

Omul de zăpadă

Fulgi

Îngerași

Păpuși și soldăței

Prinți și prințese

Scenariu:

Cei 4 copii sunt cei care așteaptă crăciunul.

Mai întâi observă venirea iernii cu omul de zăpadă și

Fulgii. Apoi cei 4 îngerași vorbesc despre semnificația religioasă a crăciunului, despre copiii care nu

Primesc nimic de crăciun și păpușile și soldăței se oferă să-i bucure.

La final, prinții și prințesele din povești coboară din lumea basmelor pentru întâlnirea cu moș

Crăciun, valsează și colindă împreună.

(copil 1)

Frățiori dragi, la fereastră

Am zărit azi dimineață

Flori de gheață desenate

De degete fermecate.

(copil 2)

Cine oare a pictat

În mod așa minunat,

Și pomii cu promoroacă

Ca pe moși a vrut să-i facă?

(copil 3)

Știu eu bine cine poate

Să le facă acestea toate

Iarna, zâna cea de gheață

Care dă fulgilor viață.

(copil 4)

Uite vine cu alai mare

Se luptă cu mândrul soare

Purtată de fulgi ușori

Iarna mândră, frățiori.

Cântec:

Iarnă frumoasă, mândră crăiasă
(iarna)

Are anul patru fete

Inteligente, cochete,

Însă eu sunt cea iubită

De copii foarte-ndrăgită.

Cu bujori în obrăjori

Aleargă cu fulgi ușori

Și înalță din omăt

Un om mare, șugubăț.

(copil 2):

Uite cum s-a așternut

Sclipitoare și pufoasă,

Neaua ce ne-a scos din casă.

Eu propun s-o adunăm,

În bulgări s-o transformăm,

Poate chiar să reușim

Om de nea să construim.

(copil 2):

O idee sclipitoare!

Hai la muncă, nu mai stați,

(omul de zăpadă):

Ochii să-i dechid acum!

Copilașii de pe drum

2

Pentru bulgărele mare,

Pe mine să vă bazați.

Uite, chiar acum pornesc,

Zăpada rostogolesc,

Și răsare-o burtă mare,

Numai nasturii lipsesc.

Zăpadă au adunat

Și viață, iată, mi-au dat!

Aș vrea să le mulțumesc,

Pe ei să-i înveselesc.

Dar cine-mi pândește nasul

Morcovelul dulce, grasul?

(fulg 1):

Am venit iarna la voi,

Să faceți din bulgări moi,

Jocuri vesele, frumoase

Până mergeți seara-n case

Și în dansul alb, ușor
Să priviți pe geam cum zbor.

(fulg 2):

Fără noi nu ați putea
În zăpadă a vă juca,
Și nici sania nu zboară
Atunci când ieșiți afară,
Cu mănuși și cu fular
Să iubiți al iernii dar.
Cei 4 fulgi dansează, cântec:
Uite fulgii de zăpadă
Cad pe pomi, pe noi, pe stradă
Ce frumos e jocul lor
Fluturi albi în zbor.- bis

(înger 1):

Eu sunt un înger blând și bun
Și am venit aici să spun
Că-n seara asta de ajun
Când vine darnic moș crăciun
O stea din cer mi-a povestit
Despre isus ce-a fost vestit
De magii de la răsărit.

(înger 2):

Pe îngerăși ne-a adunat
Steaua din cerul luminat
Cu toții să cântăm în cor
Să știe toți pe viitor
Că se va naște pe-nserat
Copilul binecuvântat
Ce iartă lumea de păcat.
Colind: astăzi s-a născut hristos

(înger 3):

Orice copil pe lumea asta
Are un înger păzitor
Ce-l apără de orice rele
Cât e pe lume călător.
Dar nu uitați, iubiții mei,
Că nu pe orice dulăpior
Sunt așa multe jucării
Câte aveți voi pe covor.

(înger 4):

Cu aripa mea fermecată
Am să ating ușor în zbor
Păpuși și soldăței de-odată
Să văd ei ce mai vor?
Când viață vor primi cu toții,
Să-i ascultăm ce spun:
Chiar moș crăciun în toiul nopții
E darnic pentru toți și bun?

(păpușică 1):

Voi fetițe cumințele

Tare mă iubiți

Și codițe frumușele

Îmi tot împlețiți.

Dar știți oare că există

Pe acest pământ

Mulți copii ce-așteaptă moșul

Cu lacrimi plângând?

(soldățul 1):

Soldăței cu haine scumpe

Și păpuși cochete

Ați primit nenumărate

Dragi băieți și fete.

Dar cu suflete curate

Oare n-ați putea

Să le dați în dar pe toate

Celor care n-au?

3

Cele 4 perechi păpușă—soldățul dansează

Cântec și dans: (vals)

Toți te-așteptăm să vii.

(păpușică 3):

Dansul acesta minunat

Nu știu când l-am învățat,

Deși sunt doar păpușică

Să valsez nu mi-a fost frică.

Cu rochița vaporosă

Eu sunt cea mai grațioasă.

În dans cu-al meu soldățul

Mă veți admira mereu.

(soldățul 3):

Jucării dragi eu vă spun

Că în noaptea de ajun,

Orice suflet de copil

S-ar însenina puțin

Cu noi de s-ar întâlni.

Eu chiar acum aş porni!

Frățiori și surioare

Ne dați voie nouă oare

Să plecăm la alți copii

Triști, s-aducem bucurii?

(păpușică 4):

Vă rugăm cu toții, în cor,

Să pornim în pas ușor

Soldăței și păpușele

Chiar de le iubiți pe ele

La alți copii să le dați

Tristețea să le-alinați

Să aveți un suflet bun

Că așa-i bine de crăciun.

(soldăţel 4):

De la unu am numărat
Că-i păpuşă sau soldat,
Pân' la opt cât am ajuns
Fiecare aşa a spus:
Să fiţi buni în astă seară
Pe toţi să ne dăruţi
Celor cu viaţa amară
Sau celor fără părinţi.
Intră 3 perechi piţ-prinţesă, dansând.
Dans, vals (e valsul fulgilor de nea)

(prinţ 1):

Dragi copii, aţi ascultat
Al jucăriilor sfat?
Pe noi toţi, ne-aţi fermecat.
Gândul bun şi minunat
În faptă l-aţi transformat?
Vă admir cu-adevărat
Dacă chiar aţi renunţat
La păpuşile iubite
Pe rafturi înghesuite
La soldaţii curajoşi
Ce stăteau degeaba-n coş.

(prinţesă 2):

Chiar o lume de poveste
Voi aţi dăruit,
Alungând tristeţe,
Pe toţi ne-aţi uimit!
Cu bagheta fermecată
Parcă zâmbete-aţi adus,
Sărbătoarea minunată
Ce-l vesteşte pe isus,
În miraj aţi transformat-o
Cu iubirea ce-aţi adus.